

Wybory samorządowe w Elku

Elk 2010

Andrzej Zdanowski, Iwona Zdanowska

Literatura do tematu:

1. **Agopszowicz A., Gilowska Z., Taniewska – Peszko M.** „Prawo samorządu terytorialnego w zarysie”, Katowice 1999.
2. **Błaś A.**, (red.), „*Studia nad Samorządem terytorialnym*”, Kolonia Limited 2002.
3. **Chmielnicki P.** (red.), „*Komentarz do ustawy o samorządzie gminnym*”, Warszawa 2004.
4. **Dolnicki B.**, „*Samorząd Terytorialny*”, Kraków 2003.
5. **Górski G.**, „*Historia administracji*”, Warszawa 2002.
6. **Mordwiłko J.**, „*Z praktyki stosowania prawa wyborczego do rad gmin*”, „Samorząd terytorialny” 1 – 2/1992.
7. **Oniszczyk J.**, „*Samorząd Terytorialny w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*”, Warszawa 2002.
8. **Piekara A. i Niewiadomski Z.** (red.), „*Samorząd terytorialny. Zagadnienia prawne i administracyjne*”, Warszawa 1998.
9. **Rymarz F.** (red.), „*10 lat demokratycznego prawa wyborczego Rzeczypospolitej Polskiej (1990 – 2000)*”, Warszawa 2000.
10. **Śluzewski J.**, „*Rady narodowe i terenowe organy administracji państwowej*”, Warszawa 1987.
11. **Sobczyk M., Sokala A.**, „*Prawo Wyborcze II Rzeczypospolitej – wybór tekstów źródłowych*”, Toruń 2004.

Wstęp

Pierwsza ustawa regulująca kwestie wyborów samorządowych została uchwalona w Polsce 23 marca 1933 roku¹. Miała ona na celu wstępne zunifikowanie odziedziczonych po zaborcach oddzielnych systemów administracji terenowej i umożliwienie względnej decentralizacji instytucji samorządowych oraz przygotowanie gruntu pod utworzenie polskiego samorządu terytorialnego. Akt ten był zarówno ordynacją wyborczą jak i ustawą o charakterze materialnym. On i dwie późniejsze ustawy o wyborze radnych miejskich² i o wyborze radnych gromadzkich, gminnych i powiatowych³ z dnia 16 sierpnia 1938 roku stanowiły podstawę polskiego ustroju samorządowego w okresie przedwojennym.

Po wojnie kwestie samorządu terytorialnego regulował dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 listopada 1944 roku⁴, ale był on faktycznie tylko swojego rodzaju ogranicznikiem dla ustaw z czasów II RP, gdyż, co do zasady samorząd wciąż funkcjonował na podstawie tych właśnie ustaw.

Zasadniczy przełom nastąpił w 1950 roku, kiedy to 20 marca przyjęto ustawę o terenowych organach jednolitej władzy państwowej⁵. Na mocy jej postanowień rady narodowe wszystkich szczebli uznano za organy skoncentrowanej na odpowiednim poziomie władzy państwowej, a pojęcie samorządu terytorialnego, jako instytucji niezgodnej z

¹ Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294.

² Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 480.

³ Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 481.

⁴ Dz.U. Nr 14, poz. 74.

⁵ Dz. U. Nr 14, poz. 130.

obowiązującymi pryncypiami ustrojowymi, uległo całkowitej likwidacji. Zlikwidowano też urzędy wojewodów i starostów powiatowych, a także dotychczasowe organy wykonawcze rad. Na ich miejsce powołano prezydium rad na każdym szczeblu. Teoretycznie rady stały się ciałami obieralnymi, ale w praktyce zasady prawa wyborczego zostały tak skonstruowane, iż elekcja stawała się jedynie swego rodzaju plebiscytem poparcia dla władz komunistycznych, a funkcje radnych obejmowali nominaci Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. System ten, pomimo prób pewnego wzmocnienia kompetencji rad podejmowanych po 1956 roku⁶, w istocie przetrwał bez zasadniczych zmian aż do 1989 roku.

Ze swoistej stagnacji wyrwało się prawo samorządowe dopiero po ukonstytuowaniu się w 1989 roku sejmiku zwanego później „kontraktowym”. W pierwszej fazie zmian w 1990 roku doprowadzono do likwidacji systemu rad narodowych, odtwarzając samorząd terytorialny. Powołano go jednak jedynie na szczeblu gminnym (w gminach wiejskich i miejskich), gdzie organami stanowiącymi miały być pochodzące z wyborów powszechnych rady gminne i miejskie. Nie powstał samorząd wojewódzki, ale działać miały na tym szczeblu sejmiki samorządowe złożone z delegatów poszczególnych rad gminnych z terenu województwa. Jednym z pierwszych aktów prawnych, który zapoczątkował reformę administracji publicznej w kierunku ustroju demokracji obywatelskiej i upodmiotowienia społeczeństwa, była ustawa o samorządzie terytorialnym na szczeblu gminnym z 8 marca 1990 r. ustawa ta likwidowała dotychczasowy system organów jednolitej administracji państwowej, w którym monopol władzy jednej partii, partii komunistycznej wykluczał samorząd terytorialny jako wyraz decentralizacji administracji publicznej na szczeblu gminy. Przywrócenie samorządu terytorialnego w 1990 r., po upływie z górą pół wieku od jego likwidacji, wymagało podjęcia poważnego wysiłku legislacyjnego, związanego z przygotowaniem projektów, a następnie uchwaleniem ustaw o:

- zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁷;
- samorządzie gminnym⁸;
- ordynacji wyborczej⁹;

Pierwsze po latach wybory do rad gminnych odbyły się w dniu 27 maja 1990 r., i ten dzień należy uznać za datę historyczną jako wydarzenie przełomowe w procesie transformacji systemu politycznego III Rzeczypospolitej.

W 1998 roku przeprowadzono wielką reformę ustroju samorządu terytorialnego, będącą drugim etapem przywracania tej instytucji w naszym kraju. Bowiem wraz z reaktywowaniem powiatów powołano samorząd na szczeblu wojewódzkim, co od czasu Statutu Organicznego Województwa Śląskiego¹⁰, który też był aktem jednostkowym, nie miało miejsca w polskim systemie prawa samorządowego. Oba nowo powołane szczeble samorządu terytorialnego ustawodawca wyposażył w organy uchwałodawcze w postaci rad powiatów i sejmików wojewódzkich. W obliczu tak radykalnej zmiany potrzebna była nowa Ordynacja wyborcza. Akt ów, uchwalony 16 lipca 1998 roku¹¹, stworzony został na miarę nowego większego samorządu.

Ważną zmianę ustrojową w działalności samorządu terytorialnego wprowadziła ustawa z dnia 20 czerwca 2002 roku o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta¹².

⁶ Patrz. ustawa z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych, Dz.U. z 1973 roku Nr 47, poz. 277.

⁷ Dz.U. 1990, Nr 16, poz. 94.

⁸ Dz.U. 1990, Nr 16, poz. 95.

⁹ Dz.U. 1990, Nr 16, poz. 96.

¹⁰ Dz. U. R. P., Nr 73, poz. 497.

¹¹ Dz. U. Nr 95, poz. 602.

¹² Dz.U. Nr 113, poz. 984.

Nasza praca to zaledwie próba opisanie przebiegu wyborów samorządowych w Ełku. Zdecydowaliśmy się na to, aby pokazać przebieg procesów demokratycznych w naszym mieście na przestrzeni ostatnich 15 lat, w ten sposób praca zyskała dodatkowy walor poznawczy. Procesy wyborcze w czasie elekcji samorządowych opisaliśmy na podstawie zgromadzonych przez siebie materiałów. Dotyczą one wyborów miejskich (4 elekcje) i powiatowych (2 elekcje) oraz pierwszych bezpośrednich wyborów prezydenta miasta. Pisząc ten artykuł oparliśmy się przede wszystkim na własnym archiwum domowym, w którym zgromadziliśmy materiały dotyczące przebiegu kampanii wyborczych i wyników elekcji.

Część I - wybory 1990 roku.

Wybory do rad gminnych odbyły się w dniu 27 maja 1990 r. Były to pierwsze w pełni demokratyczne wybory w III Rzeczypospolitej. Tymi właśnie wyborami chcielibyśmy zająć się w części I pracy.

Najlepiej przygotowane do udziału w wyborach samorządowych 1990 roku były Komitety Obywatelskie „Solidarność”. Siły „starego porządku” były w odwrocie lub nie doceniały znaczenia władzy lokalnej. Wielki ruch solidarnościowy jeszcze się nie podzielił, jeszcze nie wybuchła „wojna na górze” i walka o kontrolę nad ruchem komitetów obywatelskich. Niezależność poszczególnych Komitetów pozwalała wspólnie z lokalnymi strukturami Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” przygotować lokalny program wyborczy, wyłonić kandydatów na radnych i przeprowadzić kampanię wyborczą. Pomocną była tu instrukcja przygotowana przez centralę komitetów obywatelskich¹³. Dokument zachęca do porozumiewania się z wyborcami, odwoływania się do emocji, ale też do prowadzenia analiz dotyczących elektoratu. W odniesieniu do kampanii wyborczej instrukcja mówiła: „dla wyborcy kampania wyborcza to przede wszystkim wystąpienia kandydatów i plakatowanie”¹⁴. Dalej możemy przeczytać jak należy prowadzić akcję plakatową, jakie wydawnictwa przygotować na okres kampanii wyborczej (ulotki, prospekty osobowe, gazeta promująca program lub listę, listy¹⁵), jakie tematy podejmować w trakcie spotkań z wyborcami (narodowe i lokalne), jak prowadzić zebrania wyborcze, jak przygotować ekipę do prowadzenia kampanii wyborczej oraz jak tworzyć hasła wyborcze. Sądzymy, że ta instrukcja i doświadczenie zdobyte w czasie kampanii wyborczej 1989 roku przyniosły komitetom obywatelskim sukces wyborczy. Wsparcia ruchowi obywatelskiemu udzielał również Obywatelski Klub Parlamentarny. Świadczą o tym, poradniki i opracowania wyborcze¹⁶. Do akcji wyborczej włączył się również Komitet Obywatelski przy Przewodniczącym NSZZ Solidarność. Komisja Samorządu Terytorialnego przy tej strukturze wydawała odezwy¹⁷ i biuletyny¹⁸ a sekcja prawna instrukcje wspomagające lokalne komitety solidarnościowe¹⁹. Biuletyny zawierały między innymi informacje o roli i znaczeniu samorządu terytorialnego w życiu społeczności lokalnych, opisywały prawne aspekty funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnych, mówiono o potrzebie przywrócenia samorządu i jego znaczeniu w świadomości Polaków, podkreślano rolę samorządu w ochronie

¹³ Instrukcja wyborcza z 1990 roku,

¹⁴ Tamże, s. 2,

¹⁵ Tamże, s. 4,

¹⁶ Poradnik jak formułować program lokalny, Warszawa, kwiecień 1990 rok: Tomasz Żukowski, Między obywatelstwem a biernością, Zespół analiz wyborczych OKP,

¹⁷ O odnowę i ożywienie życia kulturalnego na szczeblu lokalnym w Polsce, Komisja Samorządu Terytorialnego przy przewodniczącym NSZZ Solidarność, Warszawa, październik 1989 rok,

¹⁸ Biuletyn Komisji Samorządu Terytorialnego Komitetu Obywatelskiego przy Przewodniczącym NSZZ „Solidarność”, nr 3 z października 1989 r., nr 5 z listopada 1989 r., nr 6 ze stycznia 1990 r.,

¹⁹ Wybrane zagadnienia z ordynacji wyborczej do rad gmin, Sekcja prawna Biura Komitetu Obywatelskiego przy Przewodniczącym NSZZ Solidarność,

środowiska, zastanawiano się jak przywrócić szacunek społeczny dla funkcji radnego (w PRL mówiono złośliwie radny – bezradny)²⁰.

Kandydaci komitetów obywatelskich doskonale zdawali sobie sprawę ze znaczenia zmian zachodzących w naszym kraju w roku 1990 oraz z roli jaką ma w nich odegrać samorząd terytorialny. W programie wyborczym wydanym przez piski komitet obywatelski czytamy: „W naszym kraju następują zmiany gospodarcze i polityczne. W parze z nimi winny iść przemiany na szczeblu lokalnym, a o tym będzie decydował nasz nowy samorząd (...). Radni uzyskają dużą władzę i większe niż obecnie możliwości działania.²¹ Wbrew obecnie rozgłaszanym obiegowym opiniom programy wyborcze komitetów obywatelskich nie były „koncertem życzeń” i nie zawierały nierealnych obietnic. Program wyborczy „Solidarności” w Ełku podzielony był na kilka działów:

- lecznictwo i opieka społeczna – samorząd zadba by kontynuowana była budowa szpitala miejskiego a istniejące obiekty zostały doprowadzone do odpowiedniego stanu (...).
- szkolnictwo – należy kontynuować budowę szkół podstawowych na osiedlach Jeziorna i Konieczki. (...) Podjęte zostaną działania na rzecz oświaty dorosłych (...) i zmiany profilu kształcenia w niektórych szkołach średnich i zawodowych (...).
- ochrona środowiska – podjęte zostaną prace mające na celu likwidację kotłowni lokalnych, rozbudowę istniejącej oczyszczalni ścieków, oczyszczenie jeziora i rzeki, poprawę jakości wody i zaopatrzenia w wodę. (...)
- kultura i sport – (...) Samorząd będzie dążył do rozbudowy bazy sportowej (...).
- gospodarka komunalna – samorząd będzie dążył do poprawy zaopatrzenia miasta w gaz (...), do rozbudowy istniejącej sieci ciepłowniczej (...).
- turystyka – będziemy wspierać rozwój infrastruktury związanej z turystyką (...).
- działalność gospodarcza - będziemy wspierać przedsiębiorczość prywatną (...).
- finansowanie – (...) Pieniądze podatników będą wydawane na cele konieczne, a budżet będzie konstruowany w porozumieniu ze społeczeństwem²².

Komitet Obywatelski starał gromadzić szczegółowe informacje na temat poruszanych w programie zagadnień. Zachowały się szczegółowe dane dotyczące zanieczyszczenia jeziora ełckiego w 1990 roku²³. Trzeba przyznać, że program wyborczy Komitetu Obywatelskiego został w większości zrealizowany w ciągu następnych kilkunastu lat.

W trakcie kampanii wyborczej Solidarność wydała specjalne ulotki jak należy głosować na jej kandydatów²⁴ oraz plakaty wyborcze ze zdjęciem i krótką informacją o kandydacie (były one bardzo niskiej jakości). Przedstawiciele Komitetu Obywatelskiego wystąpili w reklamówce telewizyjnej. O akcji informacyjnej innych komitetów nie posiadamy żadnej wiedzy.

Zgodnie z kalendarzem wyborczym do dnia 2 kwietnia 1990 generalny komisarz wyborczy powołał wojewódzkiego komisarza wyborczego. Ten natomiast do dnia 7 kwietnia 1990 roku ustalił liczbę wybieranych w Ełku radnych na 32 (trzeba w tym miejscu przypomnieć, że Miejska Rada Narodowa liczyła w Ełku 64 radnych), dnia 11 kwietnia 1990 roku podzielił miasto Ełk na 6 okręgów wyborczych²⁵ a do dnia 12. kwietnia powołał miejską komisję wyborczą. Ta z kolei do dnia 22 kwietnia powołała obwodowe komisje wyborcze a do 2 maja ustaliła obwody głosowania. Dnia 27 kwietnia zakończono zgłaszanie kandydatów na

²⁰ Tamże,

²¹ Program wyborczy Piskiego Komitetu Obywatelskiego Solidarność

²² Program wyborczy Solidarności w Ełku z roku 1990, obszerne fragmenty,

²³ Opracowano na podstawie zapisków własnych,

²⁴ Ulotka – jak głosować na kandydatów Solidarności,

²⁵ Obwieszczenie Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego w Suwałkach z dnia 11 kwietnia 1990 roku w sprawie okręgów wyborczych do Rady Miejskiej Ełk,

radnych. Do dnia 12 maja 1990 roku miejska komisja wyborcza ogłosiła informację o listach kandydatów. Do 7 maja 1990 roku zostały na 5 dni wyłożone spisy wyborców, które można było uzupełniać do 20 maja²⁶.

Ordynacja wyborcza przewidywała w naszym mieście wielo-mandatowe okręgi wyborcze i proporcjonalny podział mandatów²⁷. Dawało to przewagę tym komitetom wyborczym, które wystawiały większą liczbę kandydatów.

O to jakie listy reprezentowali kandydaci²⁸:

Nazwa komitetu	Liczba kandydatów	% kandydatów
Solidarność	32	42,7
OPZZ	4	5,3
„niezależni”	6	8
Towarzystwo Miłośników Ełku	2	2,7
Komitet Osiedlowy Zatorze	5	6,7
Stronnictwo Demokratyczne	14	18,7
Polskie Stronnictwo Ludowe	6	8
Klub Mazur	1	1,3
Związek Sybiraków	1	1,3
Socjaldemokracja RP	4	5,3
Razem	75	100

Z tabeli wynika, że o 1 mandat ubiegało się średnio 2,34 kandydata.

Wyniki wyborów w poszczególnych okręgach przedstawiają się następująco²⁹:

Okręg 1 – 6 radnych	Nazwisko kandydata	Liczba głosów
KOS	Gajdosz Ryszard, lekarz	427
	Guziak Wiesław, technik	297
	Zdanowski Andrzej, nauczyciel	299
	Wenda Ryszard, urzędnik	135
	Gajewski Zbigniew, robotnik	152
	Milewski Jan, robotnik	158
Razem głosów	73,5 %	1468
Liczba mandatów	6	
ZZPOZ	Tarasiewicz Anatol, lekarz	82
	Rudziejewicz Maria, położna	35
	Bielawska Barbara, pielęgniarka	16
	Sobolewska – Karny Danuta, lekarz	135
	Bielewicz Anna, technik ekonomista	54
	Płaskowicki Józef, nauczyciel	90
Towarzystwo Miłośników Ełku	Dylewicz Jolanta, technik ekonomista	77
	Gołaszewska Maria, ekonomista	41
Razem głosów	26,5	530
Liczba mandatów	0	

²⁶ Opracowano na podstawie zapisków własnych,

²⁷ Dz.U. 1990, Nr 16, poz. 96,

²⁸ Opracowano na podstawie zapisków własnych,

²⁹ Opracowano na podstawie zapisków własnych,

Łącznie głosów	100 %	1998
----------------	-------	-------------

Pobieżna analiza wyborów w okręgu nr 1 wskazuje, że silny komitet przejmuje wszystkie miejsca w radzie zdobywając $\frac{3}{4}$ głosów. Podobna sytuacja ma miejsce w pozostałych okręgach.

Okręg 2 – 5 radnych	Nazwisko kandydata	Liczba głosów
KOS	Hołubowicz Franciszek, oficer WP	228
	Różycki Romuald, inżynier	209
	Żytyniec, inżynier	82
	Puza Adam, inżynier	130
	Rąbalska Halina, biolog	90
Razem głosów	68,9 %	739
Liczba mandatów	4	
Komitet osiedlowy nr 6 – Zatorze	Dawidowski Stanisław, technik budowlany	46
	Dzienisiewicz Stanisław, ekonomista	100
	Koncewicz Maria, technik rolnik	33
	Kowalska Danuta, dziewiarz	21
	Korkozowicz Tadeusz, technik ekonomista	66
SD	Grzegorzczak Marian, technik budowlany	23
PSL	Piekarska Danuta, nauczyciel	45
Razem głosów	31,1 %	334
Liczba mandatów	1	
Łącznie głosów	100 %	1073

W okręgu nr 2 lokalny komitet osiedlowy wystawiając pełną listę kandydatów zdobył 1 mandat. Warto jednak zwrócić uwagę, że Komitet Obywatelski uzyskując około 69 % głosów zdobył 80 % mandatów.

Okręg 3 – 6 radnych	Nazwisko kandydata	Liczba głosów
KOS	Kott Grzegorz, prawnik	399
	Zaborowski Tadeusz, lekarz	147
	Tyburski	48
	Sawicki Jan, robotnik	182
	Baranowski Romuald, ekonomista	136
	Filipkowski, robotnik	135
Razem głosów	62,5 %	1047
Liczba mandatów	4	
ZNP	Kmita Zbigniew, nauczyciel	170
PSL	Bielska Irena, technik ekonomista	31
	Kochanowski Zenon, technik	41
SD	Bubienko Jan, prawnik	225
	Milewska Maria, felczer	30
	Palczewski Edward, technik mechanik	66
	Paluchowicz Zygmunt, inżynier mechanik	47
	Łajewski Sławomir, technik plastik	18
Razem głosów	37,5 %	628
Liczba mandatów	2	
Łącznie głosów	100 %	1675

Obserwujemy tu podobną sytuację jak w okręgu poprzednim. Systematycznie też spada poparcie dla kandydatów solidarnościowych.

Okręg 4 – 5 radnych	Nazwisko kandydata	Liczba głosów
KOS	Rejewski Józef, lekarz	584
	Siergiej	47
	Majewski Lech, inżynier	50
	Waszkiewicz Jan, robotnik	86
	Serbeński	21
Razem głosów	76,6 %	788
Liczba mandatów	4	
PSL	Panasewicz Sławomir, nauczyciel	34
SD	Brzuzy Władysław, notariusz	78
	Olejniak Jan, nauczyciel	48
	Orzechowska Halina, prawnik	25
	Wasilewski Jaromir, prawnik	4
	Jurczak Dariusz, monter	7
Klub Mazur	Podwojski Idzi, lekarz	45
Razem głosów	23,4 %	241
Liczba mandatów	1	
Łącznie głosów	100 %	1029

Warto zaznaczyć, że w tym okręgu Komitet Obywatelski zdobył 4 mandaty dzięki Józefowi Rejewskiemu, który sam zdobył 56,8 % wszystkich głosów.

Okręg 5 – 5 radnych	Nazwisko kandydata	Liczba głosów
KOS	Mosdorf Romuald, inżynier	444
	Wysocka	261
	Chylicki Sławomir, inżynier	271
	Buczko	309
	Olszewska	152
Razem głosów	70,8 %	1437
Liczba mandatów	5	
Związek Sybiraków	Zawadzki Czesław, nauczyciel	115
	Zumbrzucka Danuta, dentysta	54
SdRP	Rusiecki Waldemar, technik	127
	Łukaszewicz Danuta, nauczyciel	61
PSL	Grela Hieronim, technik ekonomista	59
	Łapo Anatol, zootechnik	0
	Sadowski Jan, architekt	177
Razem głosów	29,2 %	593
Liczba mandatów	0	
Łącznie głosów	100 %	2030

Wyniki z tego okręgu jasno pokazują jak ważne było obsadzenie wszystkich miejsc mandatowych. Komitety wyborcze, które wystawiły po jednym kandydacie, nie zdobyły żadnego mandatu mimo, że razem zebrały około 30 % głosów.

Okręg 5 – 5 radnych	Nazwisko kandydata	Liczba głosów
KOS	Kowalczyk Witold, prawnik	402
	Głośniak Urszula, biolog	300
	Patruś Kazimierz, przedsiębiorca	110
	Jaczyński Piotr, inżynier	118
	Makarewicz Waldemar, robotnik	270
Razem głosów	77 %	1200
Liczba mandatów	5	
Inne komitety	Kopycinski Robert, ekonomista	85
SdRP	Bauer Jerzy, ekonomista	94
	Bobowik Alfons, nauczyciel	30
	Cichorzewski Edward, ekonomista	25
SD	Jackowski Józef, technik budowlany	87
	Krupka Józef, nauczyciel	38
Razem głosów	23 %	359
Liczba mandatów	0	
Łącznie głosów	100 %	1559

Warto podsumować wyniki elekcji w całym mieście. Przedstawiają się one następująco:

Komitety	Liczba głosów	%	Liczba radnych
KOS	6679	71,3 %	28
Inne	2685	28,7 %	4
SD			3
KO Zatorze			1
Razem	9364	100 %	32

Z tabeli przedstawionej powyżej jasno wynika, że Komitet Obywatelski „Solidarność” dzięki dobremu przygotowaniu i przeprowadzeniu kampanii wyborczej oraz sprzyjającej sytuacji politycznej zdobywając ponad 70 % głosów zdobył 87,5 % mandatów w Radzie Miejskiej. Frekwencja w całym mieście wyniosła około 33 % wyborców (przy frekwencji krajowej 42 % i wojewódzkiej 35 %) ³⁰.

Jakie motywy kierowały tymi, którzy wzięli udział w głosowaniu ? „Głównymi powodami pójścia do urn były: nadzieja na wyłonienie lepszych, nowych radnych, chęć uczestnictwa w wolnych wyborach i przyczynienia się do likwidacji nomenklatury. Uchylenie się od głosowania wynikało bądź z braku zainteresowania polityką, bądź niewiary w przyszłość i braku zaufania do rządu, bądź (rzadziej) samorządu. (...) Chęć głosowania była częstsza wśród inteligencji i innych pracowników umysłowych, emerytów i rencistów oraz robotników wykwalifikowanych, najrzadsza wśród osób niepracujących zawodowo, robotników niewykwalifikowanych i pracowników handlu oraz usług. Częściej pragnęli głosować starsi niż młodzież, mężczyźni niż kobiety, bogatsi niż biedniejsi” ³¹.

Podobnie jak w Elku wybory w całym kraju wygrał ruch obywatelski. Zdobył on 39,42 % (razem z Solidarnością) wszystkich mandatów (wystawił 24,85 % wszystkich kandydatów). Najwięcej nowych radnych określało się jako „niezależni” (53,73 %, kandydaci niezależni stanowili 64,75 % ogółu). Inne siły polityczne wypadły bardzo słabo (PSL 6,26 % radnych, 8,31 % kandydatów, SD odpowiednio 0,45 % i 1,69 % oraz SDPR 0,14 % i 0,4

³⁰ Tomasz Żukowski, Miedzy obywatelstwem a biernością, Zespół analiz wyborczych OKP,

³¹ Tamże,

%)³². Zwycięstwo ruchu obywatelskiego wynikało z tego, że „elektorat tej siły był zdecydowanie najlepiej zmobilizowany do walki wyborczej”³³. Na komitety solidarnościowe głosowała przede wszystkim inteligencja i robotnicy wykwalifikowani³⁴.

Wyniki wyborów zostały ogłoszone natychmiast a już 28 maja 1990 roku Miejska Komisja Wyborcza wydała zaświadczenia o wyborze nowym radnym³⁵.

Część II wybory 1994 roku.

Kolejne wybory samorządowe opisane w części drugiej tej pracy odbyły się w dniu 19 czerwca 1994 roku na podobnych zasadach jak pierwsze. Warto tu zaznaczyć, że miały najmniej polityczny charakter ze wszystkich elekcji odbywających się w Ełku.

W wyborach uczestniczyło 12 komitetów wyborczych. Każdy starał się prowadzić kampanię wyborczą na miarę swoich możliwości. Tylko nieliczne komitety wykorzystwały przysługujący im czas antenowy w radio i telewizji³⁶. Kalendarz wyborczy przedstawiał się następująco³⁷:

Przed wyborami	
60	Wybory zarządza Prezes Rady Ministrów.
58	Powołanie Generalnego Komisarza Wyborczego.
55	Powołanie Wojewódzkich Komisarzy Wyborczych.
50	Ustalenie liczby radnych.
50	Określenie zasad korzystania z radia i telewizji.
35	Powołanie obwodowych Komisji Wyborczych.
30	Ostateczny termin rejestracji listy – 20 maja.
25	Ustalenie obwodów głosowania.
15	Ostateczny termin obwieszczeń list kandydatów.
7	Ostateczny termin uzupełniania spisów wyborców.
Wybory	Zakaz prowadzenia kampanii. Czas głosowania od 8.00 do 20.00.
Po wyborach	
14	Protesty wyborcze
60	Rozliczenie kampanii.

Warto zauważyć, że kalendarz wyborczy zawierał nowe elementy w stosunku do pierwszych wyborów samorządowych. Zakazywał on mianowicie prowadzenia kampanii w dniu wyborów i nakazywał złożenie rozliczenia finansowego z kampanii wyborczej.

Obecnie na przykładzie kilku komitetów wyborczych, których materiały reklamowe posiadamy postaramy się opisać jak przebiegała kampania wyborcza w 1994 roku w wyborach samorządowych.

³² Tamże,

³³ Tamże,

³⁴ Tamże,

³⁵ Zaświadczenie z dnia 28 maja 1990 roku, Miejska Komisja Wyborcza stwierdza, że (...) Zdanowski Andrzej wybrany został radnym Rady Miejskiej w Ełku.

³⁶ Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 kwietnia 1994 roku w sprawie zasad dostępu do publicznego radia i telewizji publicznej w wyborach do rad gmin zarządzonych na dzień 19 czerwca 1994 rok, Wniosek Ełckiej Inicjatywy Samorządowej (...) do Telewizji Polskiej (...), pismo Wojewódzkiego Biura Wyborczego do Przewodniczących Miejskich Komisji Wyborczych, Suwałki 1994 rok, zbiór autorów pracy,

³⁷ Tabela opracowana na podstawie zapisków własnych autorów,

Rodzina – Forum Prawicy Chrześcijańskiej wydała ulotkę zawierającą ogólne informacje o kandydatach z podziałem na okręgi wyborcze³⁸. Wyborcy otrzymali też informację tego komitetu zawierającą ogólny zarys programu ugrupowania. Chciał on przyciągnąć ełczan, którym zależy na „praworządnym, efektywnym i sprawnym funkcjonowaniu administracji samorządowej” oraz na „wyborze do władz miasta osób prawych, uczciwych i kompetentnych, wyznających wartości chrześcijańskie”. Spotkania tego ugrupowania odbywały się w klubie Stowarzyszenia Civitas Christiana na ulicy Wojska Polskiego 71 A w każdy pierwszy i trzeci czwartek miesiąca o godzinie 18.00³⁹.

Toczyły się rozmowy o połączeniu tego komitetu z Ełcką Inicjatywą Samorządową ale bez powodzenia. Ustalono, że trzeba współpracować po wyborach. Zachował się projekt takiego porozumienia wyborczego. Zakładał on ustalenie wspólnej nazwy (Wspólnota) nowego komitetu wyborczego, przewidywał, że „obie organizacje zachowają odrębność, program wyborczy będzie pozbawiony akcentów ideologicznych, wyborami kierować będzie wspólny sztab”, „kolejność na (liście kandydatów) zostanie ustalona w drodze konsensusu przez przedstawicieli obu stron, po wyborach obie organizacje powołają wspólny klub radnych⁴⁰.

Organizatorami Komitetu Wyborczego Ełcka Inicjatywa Samorządowa byli Andrzej Zdanowski i Tadeusz Mańczuk, oni też zapraszali pozostałe osoby do udziału w przedsięwzięciu⁴¹. Spotkania komitetu odbywały się w Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym w Ełku⁴². Zachowały się listy obecności z 6 takich spotkań⁴³, uczestniczyło w nich od 13 do 19 osób⁴⁴. Jedno z ostatnich zebrań dotyczyło podsumowania i rozliczenia kampanii wyborczej oraz ustalenia zasad dalszej współpracy⁴⁵. Podstawą programu wyborczego Inicjatywy stała się deklaracja jej inicjatorów. Skierowano ją do ludzi „uznających uczciwość i kompetencje oraz aktywność za najważniejsze w życiu publicznym”. Do najważniejszych zadań samorządu Mańczuk i Zdanowski zaliczyli obniżenie podatków i opłat, wzrost bezpieczeństwa, rozwój rekreacji i turystyki, poprawę stanu dróg i ulic oraz oświaty i opieki zdrowotnej, modernizację wodociągów, utylizację odpadów i oczyszczanie ścieków⁴⁶.

W tworzeniu programu wyborczego Ełckiej Inicjatywy Samorządowej wykorzystano propozycje ełckiej Unii Polityki Realnej. Jej członkowie startowali z listy EIS. Członkowie UPR proponowali zmniejszyć obciążenia podatkowe, prywatyzować, „jak najwięcej środków przeznaczyć na inwestycje”, ograniczyć koncesje, „prezydent wybrany w drodze konkursu spoza rady”, ograniczenie administracji, „odpowiedzialność urzędnika za podejmowane decyzje”, „wspomaganie inicjatywy prywatnej w dziedzinie kultury, sportu, działalności charytatywnej, oświatowej i rozwój turystyki”⁴⁷. Pracując nad programem EIS powołała zespoły programowe i zespół redakcyjny biuletynu wyborczego. Przewodniczącymi poszczególnych zespołów zostali: oświata – Wanda Wojnowska, służba zdrowia i rekreacja – Ignacy Kłoczko, gospodarka komunalna – Lech Majewski⁴⁸. Efektem pracy tych zespołów był program wyborczy Ełckiej Inicjatywy Samorządowej. Zawierał on wstęp i 9 rozdziałów⁴⁹.

³⁸ Komitet Wyborczy Rodzina – Forum Prawicy Chrześcijańskiej, ulotka – zaproszenie,

³⁹ Informacja Komitetu Wyborczego Rodzina – Forum Prawicy Chrześcijańskiej, zbiór autorów pracy,

⁴⁰ Porozumienie wyborcze, zapiski własne autorów pracy,

⁴¹ Zaproszenia na spotkanie EIS,

⁴² Tamże,

⁴³ Lista uczestników spotkań EIS z dnia 8 marca (15 osób), z 28 kwietnia (18 osób), z 7 maja (13 osób), z 9 maja (19 osób), z 23 maja (15 osób), z 30 maja (14 osób),

⁴⁴ Tamże,

⁴⁵ Zaproszenia na spotkanie EIS,

⁴⁶ Ełcka Inicjatywa Samorządowa, deklaracja,

⁴⁷ Program Unii Polityki Realnej do wyborów samorządowych,

⁴⁸ Zapiski własne autorów pracy,

⁴⁹ Ełcka Inicjatywa Samorządowa, Program społeczno – gospodarczy,

Wstęp był swoistą deklaracją programową komitetu. Stawiano w nim na ludzi aktywnych, zapowiadano przełamanie bierności społeczeństwa. Dlatego też program zapowiadał skupienie aktywności obywatelskiej na rozwoju miasta, stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej, promowanie ludzi sukcesu. Zatrudnienie bezrobotnych chciano zapewnić przez pobudzenie przedsiębiorczości. Proponowano obniżenie podatków i opłat komunalnych. Samorząd zdaniem autorów programu powinien się zająć podniesieniem poziomu edukacji, ochroną środowiska naturalnego i zadbać o zdrowie i sprawność fizyczną ełczan. Hasła z programu wyborczego EIS wykorzystano w ulotkach promujących jej kandydatów. Proponowano: „dokończyć budowę szpitala rejonowego w Ełku, zwiększyć nakłady na rekreację i sport masowy, lepiej wykorzystywać środki na pomoc społeczną, budowa basenu w naszym mieście to lepszy rozwój naszych dzieci, budżet miasta powinien przede wszystkim finansować rozwój sportu masowego, wzrost wydatków na oświatę to lepsze warunki nauki naszych dzieci, lepsze wykształcenie to większe możliwości w dorosłym życiu, sprzedaż mienia komunalnego to większe środki na inwestycje, wzrost środków inwestycyjnych to więcej nowych miejsc pracy i inwestycje w gospodarce komunalnej to lepszy poziom życia obywateli”⁵⁰. Materiał ten został wykorzystany na plakatach obok nazwy komitetu, nr listy i nazwiska kandydata⁵¹.

Zachowała się „kartoteka” przygotowana przez EIS i zawierająca informacje o jej kandydatach na radnych (31 osób). Na karcie obok nazwiska, wieku, zawodu, miejsca pracy i adresu kandydata zapisane zostały informacje potrzebne w kampanii wyborczej, takie jak funkcje zawodowe i społeczne i osiągnięcia⁵². Na podstawie „kartoteki” sporządzony został wykaz członków Inicjatywy zawierający wymienione wyżej dane⁵³. W czasie kampanii materiały te posłużyły do wykonania plakatów zawierających nazwiska kandydatów i informacje o nich z podziałem na okręgi wyborcze⁵⁴.

Ważną rolę w kampanii wyborczej Inicjatywy odgrywały plakaty promujące wśród elektoratu nazwę komitetu i nr listy, jego logo i centrowy charakter; niektóre zawierały hasła „wykaż inicjatywę, głosuj na nas” oraz „uparcie do przodu”⁵⁵. Każdy kandydat EIS mógł przygotować ulotkę ze zdjęciem, która na odwrocie zawierała opis jego dotychczasowych dokonań dla miasta i danego okręgu wyborczego oraz opis tego co zamierza uczynić jeśli zostanie wybrany⁵⁶.

Pełnomocnikiem Ełckiej Inicjatywy Samorządowej, który zajmował się zgłoszeniem list kandydatów na radnych był pan Zbigniew Rachwański⁵⁷, wyznaczony przez przedstawicieli komitetu wyborczego⁵⁸. Zadaniem pełnomocnika była rejestracja listy w Miejskiej Komisji Wyborczej w Ełku⁵⁹, otrzymanie zaświadczenia⁶⁰ i usunięcie ewentualnych wad występujących w zgłoszeniu⁶¹. Do listy kandydatów należało dołączyć odpowiednią liczbę podpisów popierających ich wyborców⁶², oświadczenie o zgodzie na kandydowanie⁶³ oraz wniosek o nadanie nazwy liście kandydatów⁶⁴.

⁵⁰ Materiały reklamowe EIS, autorów pracy,

⁵¹ Plakaty kandydatów EIS, wersja robocza,

⁵² „Kartoteka” Ełckiej Inicjatywy Samorządowej zawierająca 31 pozycji,

⁵³ „Wykaz kandydatów EIS, zbiór autorów pracy

⁵⁴ Plakaty Kandydatów EIS,

⁵⁵ Cztery rodzaje plakatów wyborczych EIS,

⁵⁶ Ulotka kandydata na radnego Andrzeja Henryka Zdanowskiego,

⁵⁷ Oświadczenie (...). Udzielenie pełnomocnictwa (...), ,

⁵⁸ Kopia oświadczenia przedstawicieli EIS,

⁵⁹ Protokoły rejestracji listy EIS we wszystkich okręgach wyborczych,

⁶⁰ Zaświadczenie Miejskiej Komisji Wyborczej w Ełku o pełnomocniku,

⁶¹ Uchwała nr 6/94 Miejskiej Komisji Wyborczej z dnia 17 maja 1994 roku w sprawie usunięcia wad,

⁶² Kopia zgłoszenia listy kandydatów (...), podpisy wyborców (...),

⁶³ Kopie 4 oświadczeń kandydatów,

⁶⁴ Kopia wniosku do Miejskiej Komisji Wyborczej o oznaczenie listy kandydatów (...) nazwą EIS,

Ulotkę przedstawiającą program tego komitetu wydał „Teraz Ełk !”. W pierwszej części druku zostały opisane zjawiska negatywne dotyczące nasze miasto: utrata pozycji stolicy Mazur, najbardziej uprzemysłowionego miasta województwa, wyprzedaż majątku, opłakany stan ulic, bezrobocie, przejadanie pieniędzy. Druga część ulotki zwraca uwagę na potencjalne możliwości Ełku: położenie, czyste środowisko, dobrze wykształceni mieszkańcy i rozwinięty przemysł rolno – spożywczy. Dopiero część trzecia publikacji podaje co trzeba zrobić: postawić na rozwój przemysłu i handel z sąsiednimi krajami, turystykę, promocję miasta, pieniądze przeznaczać na remonty i inwestycje⁶⁵.

Z nową inicjatywą w ramach kampanii wyborczej wystąpił Rejonowy Urząd Poczty w Suwałkach proponując terenowym i obwodowym komisjom wyborczym oraz kandydatom na radnych rozprowadzanie „druków mających charakter informacyjny – propagandowy” po promocyjnej cenie⁶⁶.

Komisarz wyborczy inaczej niż w poprzednich wyborach rozdzielił mandaty na poszczególne okręgi wyborcze⁶⁷.

Wyniki wyborów przedstawiały się następująco⁶⁸ (tłustym drukiem zapisano osoby, które uzyskały mandat, podkreślono osoby, które zostały radnymi w trakcie kadencji):

Okręg nr 1 – 7 mandatów	
Lista nr 1 Teraz Ełk !	
Nazwisko i zawód	Liczba głosów
Andrzejewska Wioletta, radca prawny	26
Bąk Leszek, żołnierz zawodowy	28
Birgiel Anna, nauczyciel	52
Guziak Wiesław , technik	81
Krajewska Marzanna, nauczyciel	48
Wenda Edward, mgr administracji	36
Węglowski Stefan , adwokat	150
Razem	421
Liczba mandatów	2
Lista nr 2 Ełcka Inicjatywa Samorządowa	
Mańczuk Tadeusz, historyk	49
Bara Barbara , stomatolog	81
Walko Wioletta, nauczyciel	27
Pieńkowski Waldemar, inżynier	26
Kołyшко Henryk, lekarz weterynarii	32
Szczawińska Anna, pielęgniarka	15
Gajewski Piotr, nauczyciel	16
Razem	246
Liczba mandatów	1
Lista nr 3 Komitet Wyborczy Rodzina Forum Prawicy Chrześcijańskiej	
Hanulak Ryszard , elektryk	82
Kosak Czesław, technik	63
Rackowski Jerzy, inżynier	34
Ratuszniak Rafał, inżynier	75

⁶⁵ Ulotka Teraz Ełk !,

⁶⁶ Pisma Rejonowego Urzędu Poczty w Suwałkach z 1 czerwca 1994 roku,

⁶⁷ Wykaz okręgów wielo-mandatowych, ich granice i numery na terenie miasta Ełk,

⁶⁸ Obwieszczenie Miejskiej Komisji Wyborczej, na której zostały dopisane wyniki wyborów,

Zaborowski Jan, prawnik	28
Zawadzki Andrzej , technik budowlany	124
Żukowski Władysław, ekonomista	72
Razem	428
Liczba mandatów	2
Lista nr 4 Elcka Wspólnota Mieszkaniowa	
Jassak Wojciech , inżynier	78
Czepułkowski Jerzy , pedagog	160
Leszkiewicz Teresa	22
Gasperowicz Waław	41
Rosińska Maria, nauczyciel	33
Chocian Leszek, inżynier	28
Surawski Waldemar, technik	13
Razem	426
Liczba mandatów	2
Lista nr 5 Unia pracy	
Pawluczek Czesław, maszynista	30
Zamojski Edward, maszynista	14
Chmielewski Sławek, pomocnik maszynisty	14
Jańczuk Edward, technik	25
Razem	83
Liczba mandatów	0
Lista nr 6 Polskie Stronnictwo Ludowe	
Sawicki Stanisław, pedagog	38
Chojnowski Romuald, technik ekonomista	11
Myszczyński Andrzej, technik rolnik	13
Markowski Tadeusz, inżynier rolnik	25
Patkowska Halina, inżynier rolnik	26
Wołk – Łaniewski Janusz, mechanik samochodowy	10
Krupiński Piotr, technik mechanik	14
Razem	137
Liczba mandatów	0
Lista nr 7 Bezpartyjny Rzemieślniczy Komitet Wyborczy	
Sulewski Bogdan, mechanik	26
Żabiński Mirosław, stolarz	27
Razem	53
Liczba mandatów	0

W 1 okręgu na 8528 wyborców głosowały 1854 osoby (w tym głosów ważnych 1804). Frekwencja wyniosła tylko 21,7 %. Zarejestrowano 7 list kandydatów.

Okręg nr 2 – 5 mandatów	
Lista nr 1 Teraz Elk !	
Dziądzia Sabina, ekonomista	19
Gazda Leon , lekarz	48
Hołubowicz Mirosław, oficer pożarnictwa	45
Markowska Irena, kulturoznawca	13
Michalik Irena, inżynier	33
Razem	158

Liczba mandatów	1
Lista nr 2 Elcka Inicjatywa Samorządowa	
Zdanowski Andrzej , nauczyciel	76
Podbiełło Jerzy, nauczyciel	27
Kilikowski Krzysztof, architekt	10
Gromow Jerzy, inżynier	5
Rąbalska Halina, mikrobiolog	74
Razem	192
Liczba mandatów	1
Lista nr 3 Komitet Wyborczy Zatorze – Konieczki	
Różycki Romuald , inżynier	135
Rapczyńska Leokadia, ekonomista	74
Żakowicz Józef, technik budowlany	13
Gromelski Tadeusz	33
Majewski Kazimierz	8
Razem	263
Liczba mandatów	1
Lista nr 4 Komitet Wyborczy Rodzina Forum Prawicy Chrześcijańskiej	
Bielecki Sylwester, technik budowlany	42
Citko Jerzy , lekarz	61
Jurkowski Tadeusz, kierowca	36
Olszewski Marian, nauczyciel	41
Talaga Mirosław, lekarz weterynarii	47
Razem	227
Liczba mandatów	1
Lista nr 5 Elcka Wspólnota Mieszkaniowa	
Orzechowski Andrzej, ekonomista	59
Domagała Janusz, inżynier	48
Rybak Jan , inżynier	92
Sopoćko Anna, ekonomista	22
Kowalewski Henryk, technik	28
Razem	250
Liczba mandatów	1
Lista nr 6 Unia pracy	
Saar Jadwiga, technik	16
Wielądek Jacek, technik budowlany	7
Razem	23
Liczba mandatów	0
Lista nr 7 Bezpartyjny Rzemieślniczy Komitet Wyborczy	
Bujnowski Stanisław, technik budowlany	36
Karaczun Janusz, prawnik	25
Kulbacki Stanisław, technik budowlany	15
Markowski Andrzej, mechanik	21
Razem	97
Liczba mandatów	0
Lista nr 8 Polskie Stronnictwo Ludowe	
Kurzynowska Elżbieta, nauczyciel	27
Sokołowska Irena, ekonomista	19

Ostrowska Jadwiga, inżynier rolnik	10
Gąsowska Maria, inżynier rolnik	12
Razem	68
Liczba mandatów	0
Lista nr 9 Komitet Wyborczy Transbud – Elk	
Stepnowski Czesław, pracownik umysłowy	8
Buksa Stanisław, inżynier	3
Cwalina Mirosław, pracownik umysłowy	1
Pieczyński Jan, pracownik umysłowy	1
Karaś Józef, pracownik umysłowy	0
Razem	13
Liczba mandatów	0
Lista nr 10 Towarzystwo Rozwoju Elku	
Radziwonko Dariusz, technik	23
Razem	23
Liczba mandatów	0

W 2 okręgu zarejestrowano 10 list kandydatów.

Okręg nr 3 – 5 mandatów	
Lista nr 1 Teraz Elk !	
Andrukiewicz Tomasz, student prawa	23
Franczuk Jarosław, nauczyciel	72
Nowicka Łucja, księgowa	10
Mandziarz Jadwiga, technik budowlany	8
Supruniuk Danuta, księgowa	9
Razem	122
Liczba mandatów	0
Lista nr 2 Elcka Inicjatywa Samorządowa	
Kłoczko Ignacy , lekarz	106
Markowski Władysław, nauczyciel	99
Kubicka Alicja, referent	7
Zemel Tadeusz, trener	18
Razem	230
Liczba mandatów	1
Lista nr 3 Towarzystwo Miłośników Elku	
Augustynowicz Edward, inżynier	20
Przekop Stanisław, nauczyciel	16
Wasilewski Jaromir, adwokat	15
Zaremba Tadeusz, mgr administracji	40
Ziniewicz Waldemar, lekarz	7
Razem	98
Liczba mandatów	0
Lista nr 4 Komitet Wyborczy Rodzina Forum Prawicy Chrześcijańskiej	
Wocial Leszek, lekarz	83
Masłowski Józef , ekonomista	170
Koronkiewicz Mieczysław, technik	25
Szurgulewski Antoni, emeryt	25
Zapert Roman, nauczyciel	12

Razem	315
Liczba mandatów	1
Lista nr 5 Elcka Wspólnota Mieszkaniowa	
Bubienko Jan , prawnik	94
Jurczak Kamila , inżynier	93
Bauer Wiesław, inżynier	32
<u>Palczewski Edward</u> , technik mechanik	72
Jasiński Roman, nauczyciel	49
Razem	322
Liczba mandatów	2
Lista nr 6 Unia pracy	
Sawicki Andrzej, kierowca	27
<u>Wiśniewski Ryszard</u> , technik mechanik	41
Woźniak Teresa , lekarz	67
Sobociak Marek, elektronik	16
Florczuk Henryk, ekonomista	20
Razem	171
Liczba mandatów	1
Lista nr 7 Polskie Stronnictwo Ludowe	
Krych Andrzej, inżynier	43
Skręta Waldemar, inżynier	23
Cichocka Danuta, ekonomista	14
Mirola Grażyna, inżynier	13
Razem	93
Liczba mandatów	0
Lista nr 8 Bezpartyjny Rzemieślniczy Komitet Wyborczy	
Romańczuk Andrzej, stolarz	33
Szymonis Edward, technik	18
Razem	51
Liczba mandatów	0
Lista nr 9 Towarzystwo Rozwoju Elku	
Sztachelski Adam, politolog	48
Lenart Ewa, przedsiębiorca	6
Ogłodzińska Urszula, przedsiębiorca	3
Razem	57
Liczba mandatów	0

W 3 okręgu na 5786 uprawnionych do urn wyborczych poszło 1496 wyborców (w tym głosów ważnych było 1468), co stanowi 25,9 % elektoratu. Zarejestrowano 9 list kandydatów.

Okręg nr 4 – 5 mandatów	
Lista nr 1 Teraz Elk !	
Buzon Teresa, pedagog	31
Jurski Marian, ekonomista	39
Kupiec Henryk , nauczyciel	46
Nowak Krzysztof, lekarz	45
Żmuda Grażyna, ekonomista	18
Razem	179
Liczba mandatów	1

Lista nr 2 Elcka Inicjatywa Samorządowa	
Rejewski Józef , lekarz	285
Godzieba Leszek, archeolog	4
Zadroga Mirosław , architekt	46
Jaczyński Piotr, inżynier	43
Danieluk Jerzy, kierowca	8
Razem	386
Liczba mandatów	2
Lista nr 3 Komitet Wyborczy Rodzina Forum Prawicy Chrześcijańskiej	
Fadrowski Zdzisław , nauczyciel	112
Kwiatkowski Jan, technik	59
Marchelska Anna, nauczyciel	86
Olszewski Jan, technik	34
Żukowski Witold, technik	43
Razem	334
Liczba mandatów	1
Lista nr 4 Elcka Wspólnota Mieszkaniowa	
Izbicka Teresa, ekonomista	112
Walczuk Iwona, polityk społeczny	41
Szostak Teresa, lekarz weterynarii	36
Podwojski Idzi , lekarz	118
Tarajda Kazimierz, technik	62
Razem	369
Liczba mandatów	1
Lista nr 5 Unia pracy	
Jamrozek Artur, nauczyciel	67
Kozłowski Bogusław, technik	26
Razem	93
Liczba mandatów	0

W 4 okręgu na 5172 uprawnionych do głosowania głos oddało 1421 mieszkańców (w tym w sposób ważny 1360). Frekwencja wyniosła 27,5 %. Zarejestrowano 5 list kandydatów.

Okręg nr 5 – 5 mandatów	
Lista nr 1 Teraz Elk !	
Buczko Wiesław , technik	72
Gościszewski Piotr	11
Iwaszkiewicz Teresa, inżynier	30
Kantowicz Janusz, technik	47
Witczak Grażyna, ekonomista	46
Razem	216
Liczba mandatów	1
Lista nr 2 Elcka Inicjatywa Samorządowa	
Wojnowska Wanda, nauczyciel	74
Kuna Mirosław, lekarz	39
Russek Małgorzata, nauczyciel	12
Piętko Romuald, inżynier	14
Wasilewski Andrzej, przedsiębiorca	8
Razem	147

Liczba mandatów	0
Lista nr 3 Komitet Wyborczy Rodzina Forum Prawicy Chrześcijańskiej	
Aleszczyk Zdzisław, nauczyciel	43
Cimoch Ireneusz, inżynier	45
Lulewicz Mirosław , technik	65
Mierzejewski Zdzisław, mechanik	62
Stefaniak Wacława , technik administracji	125
Razem	340
Liczba mandatów	2
Lista nr 4 Elcka Wspólnota Mieszkaniowa	
Nowakowski Janusz , mgr administracji	282
Kozaczek Nadzieja , nauczyciel	41
Sadowski Wojciech, inżynier	39
Sokołowski Ryszard, technik	34
Kurjata Wacław, technik	39
Razem	435
Liczba mandatów	2
Lista nr 5 Unia pracy	
Kuprianowicz Jerzy, geodeta	49
Oświęciński Wiesław, instruktor sportowy	23
Sawicki Andrzej, technik	24
Jurek Romuald, inżynier	21
Razem	117
Liczba mandatów	0
Lista nr 7 Polskie Stronnictwo Ludowe	
Łapo Anatol, zootechnik	18
Grela Wiesław, inżynier	33
Kuczyński Wojciech, technik	12
Razem	63
Liczba mandatów	0
Lista nr 6 Bezpartyjny Rzemieślniczy Komitet Wyborczy	
Janczak Lech, mistrz budowlany	35
Razem	35
Liczba mandatów	0

W 5 okręgu zarejestrowano 7 list kandydatów.

Okręg nr 6 – 5 mandatów	
Lista nr 1 Teraz Elk !	
Dąbrowski Kazimierz, nauczyciel	54
Jankowski Stanisław, mgr rehabilitacji	67
Muśko Jerzy , lekarz	101
Rewiński Adam , inżynier	107
Sobczak Janina, ekonomista	28
Razem	357
Liczba mandatów	2
Lista nr 2 Elcka Inicjatywa Samorządowa	
<u>Kulik Kazimierz</u> , nauczyciel	45
Majewski Lech, inżynier	22

Kowalczyk Zofia , lekarz	100
Waszkiewicz Jan, elektryk	25
Milewski Jan, monter	14
Razem	206
Liczba mandatów	1
Lista nr 3 Komitet Wyborczy Rodzina Forum Prawicy Chrześcijańskiej	
Jabłoński Tadeusz, inżynier	54
Jędrkiewicz Zbigniew , inżynier	76
Jurkowski Robert, ekonomista	44
Kowalewski Piotr, aktor	74
Magreta Tadeusz, nauczyciel	52
Razem	300
Liczba mandatów	1
Lista nr 4 Elcka Wspólnota Mieszkaniowa	
Roszkowski Janusz , ekonomista	78
Filipkowski Wacław, ekonomista	33
Kordas Zbigniew, inżynier	21
Leszczyński Zbigniew, prawnik	24
Bernat Leonard, technik	18
Razem	174
Liczba mandatów	1
Lista nr 5 Unia pracy	
Fietkiewicz Stanisław, ekonomista	23
Piktel Zdzisław, lekarz	71
Kopyciński Robert, ekonomista	13
Jelska Krystyna, inżynier	6
Tołoczko Witold, technik	5
Razem	118
Liczba mandatów	0
Lista nr 7 Polskie Stronnictwo Ludowe	
Miedzianowski Stanisław, maszynista	45
Romanowska Teresa, pedagog	14
Lisowski Paweł, ekonomista	15
Stachaszewski Stanisław, ekonomista	7
Kamińska Janina, pedagog	9
Razem	90
Liczba mandatów	0
Lista nr 8 Bezpartyjny Rzemieślniczy Komitet Wyborczy	
Krajanowski Leszek, technik	14
Berlińska Danuta, technik	14
Razem	28
Liczba mandatów	0
Lista nr 6	
Janiak Jan, inżynier	59
Razem	59
Liczba mandatów	0

W ostatnim okręgu liczba uprawnionych to 5165 wyborców. Zarejestrowano 8 list kandydatów.

Zbiorcze wyniki elekcji dla całego miasta przedstawiają się następująco⁶⁹:

Nazwa komitetu	Liczba kandydatów	Liczba głosów	% głosów	Liczba mandatów
Ełcka Wspólnota Mieszkaniowa	32	1949	22,70	9
Komitet Wyborczy Rodzina Forum Prawicy Chrześcijańskiej	32	1944	22,64	8
Teraz Ełk !	32	1453	16,92	7
Ełcka Inicjatywa Samorządowa	31	1407	16,39	6
Unia Pracy	22	605	7,05	1
Polskie Stronnictwo Ludowe	23	451	5,25	0
Bezpartyjny Rzemieślniczy Komitet Wyborczy	11	264	3,07	0
Komitet Wyborczy Zatorze – Konieczki	5	263	3,06	1
Towarzystwo Miłośników Ełku	5	98	1,14	0
Towarzystwo Rozwoju Ełku	4	80	0,93	0
Janiak	1	59	0,69	0
Transbud	5	13	0,15	0
Razem	203	8586	100	32

Z wyliczeń przedstawionych w tabeli wynika, iż na jeden mandat przypadało 6,34 kandydata. Frekwencja wyniosła około 24 % uprawnionych.

Po zakończeniu kampanii wyborczej wszystkie komitety powinny złożyć rozliczenia finansowe⁷⁰. Dysponujemy sprawozdaniem złożonym przez Ełcką Inicjatywę Samorządową⁷¹. Wynika z niego, że cała kampania kosztowała 8 milionów złotych i została sfinansowana z wpłat własnych kandydatów. Pieniądze przeznaczono na plakaty (5 900 000 zł), ogłoszenia w telewizji lokalnej (900 000 zł), wynajmowanie sal na spotkania wyborcze (450 000), kopiowanie materiałów wyborczych (739 500)⁷². Z tego wynika, że jeden mandat radnego kosztował ponad milion trzysta tysięcy starych złotych. Autorzy nie dysponują sprawozdaniami innych komitetów.

Część III wybory 1998 roku.

Kolejne wybory samorządowe opisane w części trzeciej tej pracy odbyły się w dniu 11 października 1998 roku. Różniły się one od pierwszych elekcji samorządowych przede wszystkim tym, że pierwszy raz w III Rzeczypospolitej wybieraliśmy radnych gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Gazety lokalne publikowały mapy odradzających się powiatów⁷³. Szeroko dyskutowano sprawę przynależność Powiatu Ełckiego. Spierały się dwie opcje Warmińsko – Mazurska i Podlaska⁷⁴. Ostatecznie Rada Miasta wybrała to pierwsze rozwiązanie.

Ordynacja wyborcza nakładała na obywateli pragnących brać udział w wyborach obowiązek powołania komitetu wyborczego. Protokół sporządzony w dniu 18 sierpnia 1998 roku informuje o powołaniu Komitetu Wyborczego Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000, przewodniczącym został pan Andrzej Zdanowski a pełnomocnikiem pan Maciej Woroszyło,

⁶⁹ Sporządzono na podstawie wyliczeń i notatek własnych autorów,

⁷⁰ Wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie sprawozdań finansowych z kampanii wyborczej do rad gmin, Warszawa 1994 rok,

⁷¹ Sprawozdanie finansowe EIS,

⁷² Rozliczenie wpływów i wydatków EIS z 11 lipca 1994 roku,

⁷³ Gazeta w Białymstoku z dnia 19 stycznia 1998 roku,

⁷⁴ Tadeusz Moćkun, Kurier Podlaski z 22 – 25 stycznia 1998 roku,

dokument podpisało 18 osób⁷⁵. Komitet ten powstał 23 czerwca 1998 roku. Celem jego był „aktywny udział w wyborach samorządowych, wspólna praca na rzecz przywrócenia powiatu ełckiego jako części regionu warmińsko – mazurskiego oraz realizacja programu, który stworzy szansę rozwoju Ełku”⁷⁶. Pismo podpisali Andrzej Zdanowski, Stefan Węglowski i Mirosław Zadroga. Prasa lokalna informowała, iż Komitet ten został powołany z inicjatywy działaczy Unii Wolności⁷⁷. Warto dodać, że Komitet informował prasę, iż w jego szeregach działają przede wszystkim osoby bezpartyjne i członkowie Unii Polityki realnej⁷⁸.

Początek kampanii wyborczej to zbieranie podpisów pod listami kandydatów do rady miasta i rady powiatu w celu ich zarejestrowania⁷⁹. Komitet Ełk 2000 przygotował dla swoich kandydatów specjalne ankiety. Kandydaci opisywali w niej przebieg pracy zawodowej i działalności społecznej wymieniając szczególne osiągnięcia⁸⁰. Zachowała się notatka podająca przekrój zawodowy Komitetu Wyborczego Ełk 2000. Przedstawia się on następująco:

zawód	liczba kandydatów	%
nauczyciele	23	34,3
przedsiębiorcy	15	22,3
inżynierowie	9	13,4
urzędnicy	6	8,9
lekarze	6	8,9
prawnicy	3	4,5
oficerowie	2	3
pielęgniarki	2	3
opiekun zwierząt	1	1,7
razem	67	100

Warto dodać, że średnia wieku kandydatów wynosiła 42 lata a kobiety stanowiły 28,5 % składu Komitetu (19)⁸¹.

Wzorem wyborów poprzednich wymagano od kandydatów oświadczenia o wyrażeniu zgody na kandydowanie⁸². Dodatkowym dokumentem wymaganym od kandydatów było oświadczenie o pracy w organach bezpieczeństwa PRL⁸³. Żeby zarejestrować kandydatów w powiatowej i miejskiej komisji wyborczej komitet musiał zebrać odpowiednią ilość podpisów osób popierających kandydatów na radnych na specjalnym druku /przez siebie przygotowanym/⁸⁴. Komitety zgłaszały również kandydatów do obwodowych komisji wyborczych⁸⁵. Powiatowa i miejska komisje wyborcze wydały komitetom wyborczym potwierdzenia zgłoszenia do rejestracji listy kandydatów na radnych dla każdego okręgu wyborczego⁸⁶. Obie komisje podjęły uchwały o nadaniu numerów dla list kandydatów⁸⁷ i

⁷⁵ Protokół o powołaniu Komitetu Wyborczego Inicjatywa Samorządowa Ełk – 2000,

⁷⁶ Informacja do prasy o działalności KWIS Ełk – 2000, Ełk i my z 1998 roku,

⁷⁷ Gazeta w Białymstoku z dnia 1 lipca 1998 roku,

⁷⁸ Pismo do GW z dnia 1 lipca 1998 roku,

⁷⁹ Wykaz osób popierających listę kandydatów do..., KWIS Ełk – 2000,

⁸⁰ 58 ankiet EIS Ełk 2000,

⁸¹ Notatki własne autorów,

⁸² Oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie,

⁸³ Oświadczenie z 1998 roku,

⁸⁴ Wykazy osób popierających KW IS Ełk 2000,

⁸⁵ Zgłoszenie kandydatów – załącznik do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z 12 sierpnia 1998 roku,

⁸⁶ Potwierdzenie zgłoszenia do rejestracji listy kandydatów na radnych,

⁸⁷ Uchwała nr VII/98 Powiatowej Komisji Wyborczej z dnia 22 września 1998 roku, Uchwała nr IV/98 Miejskiej Komisji Wyborczej z dnia 23 września 1998 roku

ogłosiły wykazy kandydatów w specjalnych obwieszczeniach⁸⁸. Prasa lokalna szczegółowo informowała o numerach list wyborczych poszczególnych komitetów i o zasadach głosowania⁸⁹. Z tych informacji wyborca dowiedział się, że w wyborach w Ełku wystartuje 11 komitetów (6 do powiatu i 5 do miasta)⁹⁰.

Partie polityczne wydawały instrukcje dotyczące ordynacji wyborczej⁹¹. Dokument omawiał sposób kandydowania, nadawanie numerów list, ustalanie składów komisji wyborczej, przebieg kampanii, sposób jej finansowania oraz system wyborczy. Podejmowano też uchwały dotyczące zasad wyboru kandydatów⁹². W trakcie kampanii odwiedzały Ełk wybitne osobistości życia publicznego np. Wicemarszałek Sejmu RP Jan Król. Na spotkanie z nim zapraszały specjalne ogłoszenia⁹³. KWIS Ełk – 2000 wykorzystał pobyt wicemarszałka i zorganizował w Ełckim Centrum Kultury konwencję wyborczą⁹⁴. Król zorganizował konferencję prasową w Międzyszkolnym Ośrodku Sportowym w Ełku i odbył wycieczkę po naszym jeziorze⁹⁵. Wizytę w Ełku w ramach kampanii wyborczej AWS złożył Marszałek Sejmu Maciej Płażyński, o jego pobycie szeroko pisała lokalna prasa⁹⁶. Szeroko o wyborach pisała lokalna prasa publikując informacje komitetów wyborczych i opisując przebieg kampanii wyborczej⁹⁷.

Ogłaszano też oficjalny kalendarz kampanii wyborczej:

data	dzień	dni do wyborów	wydarzenie	odpowiedzialny
11.10	niedziela	DD	wybory	
9.10	piątek	2	zakończenie kampanii wyborczej	
20.09	niedziela	21	konwencja Polski lokalnej	sztab
18.09	piątek	23	nadanie nr listy do powiatu	komisje wyborcze
16.09	środa	25	nadanie nr list woj. i gminnych	komisje wyborcze
10.09	czwartek	31	zgłoszenie kandydatów	pełnomocnicy
27.08	czwartek	45	powołanie komisji wyborczych	komisarz woj.
22.08	sobota	50	granice okręgów wyborczych	ministerstwo
11.08	wtorek	61	ogłoszenie wyborów i wzoru karty podpisów	komisja wyborcza

Podano do publicznej wiadomości wykaz organów organizujących i przeprowadzających wybory oraz „ich właściwości terytorialnych do przyjmowania zgłoszeń kandydatów”⁹⁸.

W trakcie kampanii wyborczej komitety wyborcze organizowały spotkania z mieszkańcami we wszystkich okręgach wyborczych oraz prowadziły stałe dyżury kandydatów na radnych. W trakcie takich spotkań można było poznać program wyborczy i kandydatów⁹⁹. Komitety organizowały też spotkania wewnętrzne, na których opracowano program i strategię wyborczą. KWIS Ełk 2000 przeprowadził w okresie od lipca do września 1998 roku 7 spotkań, w których uczestniczyło przeciętnie 27 osób¹⁰⁰. Inną formą agitacji były

⁸⁸ Obwieszczenia Miejskiej, Powiatowej i Wojewódzkiej Komisji wyborczych z 1998 roku,

⁸⁹ Wyborcze ABC, Gazeta w Olsztynie, 1998 rok,

⁹⁰ Kandydaci nieznani, Gazeta Olsztyńska z 1998 roku,

⁹¹ Pismo biura krajowego Unii Wolności z dnia 20 lipca 1998 roku,

⁹² Uchwała Rady Krajowej Unii Wolności z dnia 7 czerwca 1998 roku,

⁹³ Ogłoszenie IS,

⁹⁴ Pismo KWIS Ełk – 2000 do ECK z dnia 14 września 1998 roku w sprawie wynajęcia sali widowiskowej,

⁹⁵ Pismo IS Ełk – 2000 do telewizji kablowej z 15 września.

⁹⁶ Gazeta w Białymstoku z 1998 roku,

⁹⁷ Gazeta Współczesna z dnia 7 października 1998 roku nr 195,

⁹⁸ Wykaz organów wyborczych (...),

⁹⁹ Zaproszenie KW Inicjatywa Samorządowa Ełk – 2000,

¹⁰⁰ listy obecności KW Inicjatywa Samorządowa Ełk – 2000,

ulotki rozprowadzane przez pocztę. Zawierały one informacje o działalności kandydata i jego planach po wyborze na radnego¹⁰¹. Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000 wydała zbiorczą ulotkę z informacją o kandydatach dla każdego okręgu wyborczego. Zawierała ona również program wyborczy komitetu. Zapowiadano w nim dokończenie reformy samorządowej i przywrócenie Ełkowi miana stolicy Mazur. Zapowiadano stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju obywateli naszego miasta i przygotowanie Ełku na przyjęcie Ojca Świętego Jana Pawła II. Program zapisany był 12 rozdziałach. „Reaktywowanie powiatu przywróci naturalną współpracę miasta i otaczających go gmin wiejskich” – pisali autorzy programu. Bezrobocie pragnęli ograniczyć przez pobudzenie przedsiębiorczości, zamierzali prywatyzować majątek komunalny i obniżyć podatki lokalne. Obiecywali podniesienie poziomu usług komunalnych i szkolnictwa. Zapowiadali przekształcenia w służbie zdrowia i dokończenie budowy nowego szpitala. Pomoc społeczna miała trafiać do ludzi najbardziej potrzebujących. Pisano o potrzebie wybudowania hali widowiskowo – sportowej, modernizacji stadionu miejskiego, zagospodarowaniu brzegów jeziora oraz rozwijaniu sportów wodnych. Ważnym elementem w rozwoju miasta i powiatu miało być utworzenie centrum edukacji ekologicznej z parkiem botanicznym oraz ochrona walorów przyrodniczych Ziemi Ełckiej. Zwracano uwagę na bezpieczeństwo publiczne¹⁰². Komitet ten wydał dla każdego okręgu wyborczego plakat zawierający fotografie wszystkich kandydatów¹⁰³. Dodatkowo każdy z kandydatów we własnym zakresie wykonał indywidualny plakat wyborczy¹⁰⁴ i kierował do wyborców ulotki z lokalnym programem wyborczym¹⁰⁵. Niektóre komitety wyborcze kierowały informacje o swojej działalności do Biskupa Ełckiego, gdzie informowały ogólnie o zamierzeniach i programie¹⁰⁶. Warto zaznaczyć, że tylko radny Mirosław Zadroga starał się w publikacji wydanej w czasopiśmie „Ełk i my” podsumować kadencję 1994 – 1998¹⁰⁷. Publikacja obok uwag ogólnych zawiera bardzo ciekawe zestawienia liczbowe. podobne podsumowanie opublikowały władze miejskie Ełku¹⁰⁸. Lokalna telewizja proponowała startującym w wyborach komitetom zorganizowanie debaty na najważniejsze problemy naszego miasta ale ostatecznie nic z tego nie wyszło¹⁰⁹.

Komitety, które chciały umieścić transparenty wyborcze nad drogami publicznymi, musiały wystąpić¹¹⁰ i uzyskać zgodę zarządcy drogi¹¹¹. W trakcie kampanii komitety zobowiązane były do gromadzenia dokumentów dotyczących poniesionych wydatków /np. umowy wynajmu sal, plakatowania, sponsorowania imprez, rozprowadzania ulotek, reklamy telewizyjnej oraz darowizn itp./¹¹². Specjalne usługi informacyjno – reklamowe proponowała lokalna telewizja¹¹³ oraz inne agencje prasowo – usługowe¹¹⁴. Z osobami rozlepiającymi plakaty wyborze zawierano umowę¹¹⁵. W trakcie kampanii wyborczej w ramach lekcji wiedzy o społeczeństwie odbywały się spotkania z młodzieżą na temat zadań i znaczenia samorządu¹¹⁶. Zarząd Miasta Ełku zajął oficjalne stanowisko w sprawie rozmieszczania

¹⁰¹ Ulotka Andrzeja Zdanowskiego i Leszka Tarasiewicza,

¹⁰² Ulotka IS Ełk 2000 z okręgu wyborczego nr 7,

¹⁰³ Plakat IS Ełk 2000 z okręgu wyborczego nr 7,

¹⁰⁴ Plakat wyborczy Iwony Zdanowskiej,

¹⁰⁵ Ulotka kandydata na radnego Andrzeja Zdanowskiego,

¹⁰⁶ List IS do Biskupa Ełckiego Wojciecha Ziembę

¹⁰⁷ Ełk i my z 1998 roku,

¹⁰⁸ Gazeta Wyborcza z dnia 26 sierpnia 1998 roku.

¹⁰⁹ Pismo IS Ełk – 2000 do telewizji kablowej z 15 września,

¹¹⁰ Pisma IS do Wojewódzkiej Dyrekcji Dróg z 1998 roku,

¹¹¹ Decyzje Wojewódzkiej Dyrekcji Dróg miejskich,

¹¹² Umowy, rachunki, rozliczenia itp. IS Ełk 2000,

¹¹³ Oferta reklam wyborczych Telewizji Ełk,

¹¹⁴ Prywatna Agencja Reklamowo – usługowa, ulotka

¹¹⁵ Wzór umowy IS,

¹¹⁶ Pismo IS do dyrektorów szkół,

plakatów wyborczych. Zabroniono umieszczania plakatów na ścianach budynków ale zezwolono na umieszczanie „estetycznych tablic wyborczych na gruntach komunalnych”¹¹⁷.

Prasa lokalna opisywała przebieg głosowania w Ełku. Zdaniem komentatorów „Ełczanie głosowali przede wszystkim na znane nazwiska a nie na opcje polityczne”. Padający przez cały dzień spowodował, że w południe frekwencja nie przekraczała 10 %. Lokale wyborcze napełniały się głosującymi tylko w okresie mszy świętych. Pytany przez dziennikarzy członek jednej z komisji wyborczych powiedział, że największy ruch w lokalu wyborczym miał miejsce po godzinie 12, 15 i po wieczornym nabożeństwie. Głosowali przede wszystkim ludzie starsi, którzy udział w wyborach traktują jako „święty obowiązek”. Środki masowego przekazu narzekały na złą współpracę z komisarzem wyborczym i trudności w dostępie do informacji o frekwencji i przebiegu głosowania. Głosowanie przebiegało spokojnie, nie było problemów z wypełnianiem list, tylko starsi wyborcy narzekali na małe litery na kartach do głosowania. Pierwszym głosującym okazał się Biskup Ełcki Edward Samsel. Przed oddaniem głosu szukano na liście znanych nazwisk, bardzo rzadko kierowano się szyldem partyjnym. Sensację wzbudziła pani, która do lokalu wyborczego przyszła prosto z grzybobrania z koszem pełnym grzybów i porównała kandydatów, których wybrała do prawdziwków¹¹⁸.

Po zakończeniu kampanii komitety wyborcze musiały złożyć sprawozdania finansowe wojewódzkiemu komisarzowi wyborczemu. Po raz pierwszy od utworzenia samorządu był to Wojewódzki Komisarz Wyborczy w Olsztynie. Dysponujemy sprawozdaniem finansowym o źródłach pozyskanych funduszy oraz poniesionych wydatkach na cele wyborcze sporządzonym przez pełnomocnika komitetu wyborczego Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000 w wyborach do rady miasta i rady powiatu przeprowadzonych w dniu 11 października 1998 roku, złożonym w dniu 10 grudnia 1998 roku¹¹⁹. Dokument podaje liczbę zarejestrowanych kandydatów (do rady miasta 32, do rady powiatu 35), przedstawia kwotę zgromadzoną na cele wyborcze (ponad 9 tysięcy zł) pochodzącą głównie z darowizn i środków własnych kandydatów, szczegółowo opisuje wydatki związane z wyborami. Z tego rozdziału możemy się zorientować, że pieniądze wydano na funkcjonowanie komitetu, korzystanie ze środków masowego przekazu, wykonywanie i rozprowadzanie materiałów wyborczych (plakaty i ulotki) i organizację spotkań z wyborcami¹²⁰.

Wyniki wyborów prezentowała prasa lokalna. W po-wyborczy poniedziałek po godzinie dwudziestej wywieszona została w Ełku lista ze składem Rady Powiatu Ełckiego. Wynik przedstawia się następująco:

Komitet Wyborczy	liczba radnych
Akcja Wyborcza „Solidarność”	14
Sojusz Lewicy Demokratycznej	10
Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełckiego	7
PSL – UP – KPE i R	2
Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	1
Przymierze Wyborców Powiatu Ełckiego	1

Autor notatki prasowej sugeruje na podstawie wypowiedzi kandydatów, że mimo zwycięstwa prawicy większość nowo-wybranych radnych reprezentuje poglądy lewicowe. Radę Powiatu Ełckiego tworzyli: Maria Radzewicz, Alfons Bobowik, Janusz Domagała, Tomasz Krupiński, Czesław Zawadzki, Michał Rubczewski, Jerzy Kuprianowicz, Jerzy

¹¹⁷ Stanowisko Zarządu Miasta z dnia 2 sierpnia 1998 roku,

¹¹⁸ Marzena Olechowska, Gazeta Wyborcza z 1998 roku,

¹¹⁹ Sprawozdanie finansowe Komitetu Wyborczego Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000,

¹²⁰ Brudnopis sprawozdania finansowego KWIS Ełk 2000,

Karpowicz, Henryk Litwicki, Bożena Bagan (SLD), Adam Puza, Wojciech Kierwajtys, Wojciech Kwiatkowski, Henryk Kossakowski, Dariusz Wasilewski, Małgorzata Kopiczko, Jacek Mrozek, Jan Stradczuk, Bogdan Nowacki, Tomasz Andrukiewicz, Marek Bujło, Elżbieta Dobrydnio – Drozd, Andrzej Bezdziecki, Jerzy Milanowski (AWS), Wiesław Wysocki, Leon Gazda, Irena Mizgier, Elżbieta Boguska, Jarosław Franczuk, Jerzy Muśko, aleksander Sawczuk (PMMIPE), Andrzej Zdanowski (ISE), Bernard Waleńciej, Zbigniew Phal (PS) i Edmund Dargacz (PWPE).

W ełckiej radzie powiatu zasiedli przedstawiciele wszystkich sześciu komitetów, które wystawiły kandydatów w wyborach. W sześciu obwodowych komisjach zwyciężył AWS. Jednak jego przewaga nie była tak duża, jak w wyborach do Rady Miasta. W wyborach wzięło udział 40 % uprawnionych (22 774 ważne głosy). Głosowanie przeprowadziło 48 komisji obwodowych. Poszczególne komitety otrzymały następującą liczbę głosów:

nr listy	komitet	liczba głosów	%
2	Akcja Wyborcza „Solidarność”	7479	32,84
1	Sojusz Lewicy Demokratycznej	4964	21,80
9	Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełckiego	4415	19,39
4	Przymierze Społeczne PSL – UP – KPEIR	2435	10,69
7	Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	2083	9,15
8	Przymierze Wyborców Powiatu Ełckiego	1398	6,13

5 % próg wyborczy wynosił 1138,7 i przekroczyły go wszystkie ugrupowania.

A o to jak przedstawiały się szczegółowe wyniki wyborów w poszczególnych okręgach /tłustym drukiem zaznaczono osoby wybrane/:

Okręg nr 1 – 6 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Alfons Bobowik	146
Maria Radziewicz	158
Zbigniew Kaczmarczyk	102
Anatol Tarasewicz	133
Edward Skutnik	117
Włodzimierz Laskowski	66
Teresa Rokosz	116
Razem	838
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Wojciech Kierwajtys	249
Adam Puza	440
Kazimierz Szrajber	37
Krzysztof Bronakowski	43
Ireneusz Grabek	66
Wojciech Kwiatkowski	244
Tadeusz Magreta	191
Beata Makuch	45
Wojciech Popielarz	61
Karol Sasiński	107
Ireneusz Górski	77
Razem	1560
Lista nr 4 – Przymierze Społeczne PSL – UP	

Nazwisko	Liczba głosów
Leszek Nicowski	82
Włodzimierz Ciach	11
Maria Mejer – Balewicz	16
Stanisław Miedzianowski	6
Ewa Żelachowska	21
Razem	136
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Bożena Wysocka – Nowicka	86
Andrzej Orzechowski	79
Teresa Garbolińska – Bancer	37
Karol Celoch	36
Leszek Sobczak	98
Jolanta Ruszczyk	14
Razem	350
Lista nr 8 – Przymierz Wyborców Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Jan Preidl	13
Jacek Górny	14
Mirosław Sierotko	40
Irena Gutowska	23
Krzysztof Konopko	17
Zenobiusz Potocki	18
Razem	125
Lista nr 9 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Aleksander Puciłowski	131
Barbara Bara	104
Jarosław Bobrek	17
Tadeusz Grygo	126
Tadeusz Januszewski	8
Wojciech Jassak	88
Wiesław Łepecki	22
Mirosław Olszewski	17
Witold Rejewski	70
Wiesław Wysocki	172
Razem	755
Okręg nr 2 – 5 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Janusz Domagała	183
Stanisław Rydzewski	82
Edward Augustynowicz	50
Romuald Konikowski	40
Jan Basiak	23
Razem	378
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	

Nazwisko	Liczba głosów
Andrzej Chmielewski	83
Henryk Kossakowski	306
Wiesław Dziurdzikowski	62
Janusz Bowżyk	37
Władysław Dzieniszewski	54
Edward Filipowicz	98
Jarosław Kania	22
Janusz Karaczun	55
Marian Łochowski	89
Dariusz Wasilewski	138
Razem	944
Lista nr 4 – Przymierze Społeczne PSL – UP	
Nazwisko	Liczba głosów
Krzysztof Bąk	24
Mirosław Dyjas	17
Ireneusz Hlebowicz	30
Adam Chrostowski	14
Tomasz Rorbach	4
Razem	89
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Andrzej Zdanowski	156
Grzegorz Łapiński	25
Zofia Łukawska	56
Mirosław Talaga	79
Michał Kalinowski	17
Razem	333
Lista nr 8 – Przymierz Wyborców Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Stanisław Kujawski	21
Beata Ostrowska	12
Marek Konstantynowicz	46
Romuald Łojewski	19
Wojciech Safiejko	13
Razem	111
Lista nr 9 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Leon Gazda	210
Wiesław Bauer	16
Zbigniew Czaban	20
Stanisław Fadrowski	129
Justyna Grunt – Mejer	35
Piotr Has	5
Bazyli Prud	9
Henryk Trzeciakowski	19
Razem	443
Okręg nr 3 – 6 mandatów	

Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Czesław Zawadzki	341
Michał Rubczewski	276
Józef Środek	212
Kazimierz Tarajda	156
Michał Mroczek	68
Elżbieta Pańko	71
Elżbieta Ciach	56
Razem	1180
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Jacek Mrozek	561
Paweł Grejcz	70
Jan Stradczuk	303
Jan Wawiórka	56
Krzysztof Filipkowski	153
Janusz Guz	47
Dariusz Jurczykowski	58
Marek Jurski	81
Stanisław Masłowski	143
Anna Redzińska	36
Bogdan Koza	14
Razem	1522
Lista nr 4 – Przymierze Społeczne PSL – UP	
Nazwisko	Liczba głosów
Wacława Jaworska	46
Jan Krajewski	28
Robert Myles	45
Jarosław Wasilewski	53
Jan Złotowski	49
Janina Żółkiewicz	15
Razem	236
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Zbigniew Rachwański	105
Augustyn Łotowski	32
Krzysztof Trochimczyk	19
Elżbieta Kurzynowska	42
Maciej Woroszyło	4
Ignacy Kłoczko	213
Razem	415
Lista nr 8 – Przymierz Wyborców Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Mirosław Falaciński	33
Zbigniew Wierzbicki	23
Wojciech Ogłodziński	20
Zygfryd Buńkowski	63

Adolf Pyrz	38
Ferdynand Pogorzelski	21
Razem	198
Lista nr 9 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Jerzy Muśko	171
Janusz Broniszewski	74
Mariusz Filipkowski	43
Jarosław Franczuk	222
Leszek Jasiński	28
Jerzy Korsak	158
Krystyna Kratyńska	25
Bożena Pycz	30
Andrzej Semeńczuk	98
Stanisław Truchan	67
Wanda Wojnowska	148
Razem	1067
Okręg nr 4 – 6 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Jerzy Kuprianowicz	330
Alicja Hawrus	258
Jerzy Karpowicz	295
Leszek Stolarczyk	61
Jan Całkiewicz	89
Kazimierz Lemański	66
Razem	1099
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Bogdan Nowacki	492
Hieronim Grela	117
Marek Bujło	152
Tomasz Andrukiewicz	162
Marek Bagiński	138
Eugeniusz Fabrycki	55
Marian Kozikowski	100
Karol Marchel	65
Jerzy Romanowski	62
Jarosław Wiśniewski	68
Marek Kalinowski	37
Razem	1448
Lista nr 4 – Przymierze Społeczne PSL – UP	
Nazwisko	Liczba głosów
Stanisław Sawicki	50
Marianna Mikołajewicz	15
Marian Grygo	39
Czesław Wojsław	28
Marian Jaworski	6

Andrzej Rowiński	23
Razem	161
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Wiesław Buczek	134
Włodzimierz Szelażek	126
Bożena Sykurska	15
Krystyna Kompanowska	22
Rajmund Karczewski	15
Ryszard Wiśniewski	44
Razem	356
Lista nr 8 – Przymierz Wyborców Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Jerzy Waluś	63
Paweł Makal	25
Waldemar Józefowicz	19
Janusz Ogłodziński	15
Beata Florczyk	14
Mirosław Burakiewicz	24
Razem	160
Lista nr 9 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Aleksander Sawczuk	152
Stanisław Buksa	39
Jerzy Bulkowski	25
Kazimierz Dąbrowski	26
Mariusz Dremo	20
Jarosław Fiebrych	37
Grażyna Grunt – Mejer	140
Irena Jakimczyk	34
Jola Kierklo	141
Bogusław Kozłowski	15
Danuta Mandziarz	28
Roman Paczkowski	43
Razem	700
Okręg nr 5 – 6 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Tomasz Krupiński	290
Kazimierz Lewicki	97
Leszek Tota	44
Tomasz Bartnik	123
Adam Mikulewicz	47
Zdzisław Dąbrowski	82
Razem	683
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Małgorzata Kopiczko	173

Mieczysław Klekotko	112
Wiesław Haraburda	56
Tadeusz Łojewski	172
Mieczysław Masiejczyk	78
Razem	591
Lista nr 4 – Przymierze Społeczne PSL – UP	
Nazwisko	Liczba głosów
Bernard Walenciej	463
Henryk Stefanowski	16
Anna Iwaszko	60
Wiesław Kiecko	75
Edward Borkowski	80
Beata Wiszniewska	39
Ryszard Mikołajczyk	58
Ryszard Jaworowski	31
Zbigniew Pahl	329
Razem	1151
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Tadeusz Wielgat	182
Bożena Kulik	31
Sławomir Krakowiak	7
Krzysztof Romanowicz	5
Wiesława Witkowska	28
Maria Witek	8
Razem	261
Lista nr 8 – Przymierz Wyborców Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Zdzisław Zabielski	83
Wiesław Krom	8
Barbara Nowinowska – Kruszelnicka	17
Marek Słyż	60
Jan Ladziński	25
Henryk Jarosz	5
Razem	198
Lista nr 9 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Marian Adasiewicz	14
Wacław Białobrzeski	48
Elżbieta Boguska	118
Marek Kubrak	57
Jarosław Łubiarz	59
Anna Michniewicz	96
Irena Mizgier	650
Helena Składanek	32
Andrzej Dylewicz	6
Razem	1080
Okręg nr 6 – 3 mandatów	

Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Antoni Fiedorowicz	87
Henryk Litwicki	247
Stanisław Prolan	59
Razem	393
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Elżbieta Drozd – Dobrydnio	452
Andrzej Bezdziecki	180
Józef Liszewski	90
Tadeusz Marcinowski	19
Leszek Miezio	70
Razem	811
Lista nr 4 – Przymierze Społeczne PSL – UP	
Nazwisko	Liczba głosów
Witold Kolenda	198
Franciszek Olszewski	99
Henryk Radzaj	18
Razem	315
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Marek Korabiewski	57
Grażyna Doroszuk	86
Barbara Paluch – Duda	9
Razem	152
Lista nr 8 – Przymierz Wyborców Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Kazimierz Raczyński	130
Maciej Szypowski	57
Mirosław Mikołajczyk	44
Razem	231
Okręg nr 7 – 3 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Ryszard Rąbalski	78
Bożena Bagan	245
Telesfor Chmielewski	55
Kazimierz Kabalec	15
Razem	393
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Jerzy Milanowski	198
Grzegorz Wojnowski	159
Eugeniusz Jastrzębski	182
Jarosław Stepnowski	64
Razem	603
Lista nr 4 – Przymierze Społeczne PSL – UP	

Nazwisko	Liczba głosów
Jan Dorf	27
Czesław Kotarski	143
Jerzy Zawłocki	56
Stefan Bałdyga	17
Kazimierz Wiśniewski	39
Zdzisław Dylewski	65
Razem	347
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Andrzej Cyranowski	207
Joanna Dzbyńska	3
Marek Stankiewicz	6
Razem	216
Lista nr 8 – Przymierz Wyborców Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Edmund Dargacz	146
Zygmunt Sierotko	139
Jan Borkowski	90
Razem	375
Lista nr 9 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Helena Sokół	132
Barbara Wilczewska	31
Bogusław Piekarski	66
Marianna Borawska	93
Jadwiga Sitko	51
Razem	373

Prasa podała, że przedstawicielami Miejskiej Komisji Wyborczej w Ełku, że wybory przebiegły spokojnie, nie odnotowano żadnych poważniejszych incydentów. Skład Rady Miejskiej przedstawia się następująco:

Komitety Wyborcze	liczba radnych
Akcja Wyborcza „Solidarność”	15
Sojusz Lewicy Demokratycznej	9
Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełckiego	6
Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	1
KW Ziemia Ełcka	1

Radę miasta tworzyli: Tomasz Czepułkowski, Ireneusz Dzienisiewicz, Danuta Sawicka – Maltz, Stanisław Litman, Zbigniew Rosołowski, Janusz Nowakowski, Dariusz Dracewicz, Barbara Skopowska, Henryk Kupiec (SLD), Andrzej Zawadzki, Ryszard Hanulak, Janusz Gawrylczyk, Helena Raczowska, Artur Urbański, Romuald Różycki, Krzysztof Wilczyński, Jerzy Citko, Dorota Podczaska, Władysław Markowski, Witold Żukowski, Józef Rejewski, Mariusz Oszmian, Piotr Jaczyński, Janusz Roszkowski (AWS), Stefan Węglowski (IS Ełk 2000), Leokadia Bogdanowicz, Jerzy Filipek, Andrzej Bara, Edward Palczewski, Witold Grodzki, Stanisław Jankowski (PMMIPE), Tadeusz Zaremba (Ziemia Ełcka). Z tego wniosek, że do Rady Miasta weszli przedstawiciele pięciu komitetów wyborczych.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w roku 1998 odbyły się pierwsze bezpośrednie wybory do Sejmiku Samorządowego¹²¹. zgodnie z zarządzeniem wojewody olsztyńskiego wybieraliśmy 45 radnych wojewódzkich¹²².

A o to jak przedstawiały się szczegółowe wyniki wyborów do Rady Miasta w poszczególnych okręgach /tłustym drukiem zaznaczono osoby wybrane/:

Okręg nr 1 – 9 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Danuta Sawicka – Maltz	189
Tomasz Czepułkowski	357
Marian Sikorski	85
Wiesław Zajac	74
Małgorzata Wolińska	23
Bogdan Chmielewski	58
Irena Bogdan	30
Krystyna Śliwińska	75
Renata Zabielska	38
Razem	929
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Andrzej Zawadzki	361
Ryszard Hanulak	154
Iwona Bagińska – Grabek	72
Henryk Ćwikowski	23
Elżbieta Dąbrowska	67
Wiesław Dębkowski	30
Katarzyna Górka	49
Mariusz Laskowski	55
Janusz Gawrylczyk	137
Tadeusz Mańczuk	28
Helena Raczkowska	95
Rafał Ratuszniak	31
Wiesława Remiszewska	87
Andrzej Szymański	23
Janusz Tomkiel	38
Wojciech Jurczyk	18
Janusz Żywulski	32
Razem	1300
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Stefan Węglowski	180
Zbigniew Obara	79
Edward Wenda	124
Waldemar Pieńkowski	47
Leszek Chocian	39
Wojciech Kwietowicz	7

¹²¹ Informacje sporządzono na podstawie Gazety Współczesnej i Gazety Olsztyńskiej z października 2006 roku.

¹²² Obwieszczenie o Zarządzeniu Wojewody Olsztyńskiego z dnia 14 sierpnia 1998 roku,

Paweł Buczko	36
Dorota Hirszttritt	36
Iwona Zdanowska	30
Razem	578
Lista nr 8 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Leokadia Bogdanowicz	172
Violetta Andrzejewska	28
Stefan Buchowiecki	26
Jerzy Filipek	104
Leon Gierasimiuk	39
Wiesław Guziak	94
Uwelinali Hirszttritt	64
Mirosław Konopka	42
Tadeusz Koszko	15
Nadzieja Kozaczek	39
Jerzy Moritz	18
Jan Mucha	14
Bogusław Płoński	18
Stanisław Sieredziński	22
Wiesław Suchan	13
Jerzy Ziora	28
Razem	736
Lista nr 9 – Ziemia Ełcka	
Nazwisko	Liczba głosów
Tadeusz Jurkowski	8
Zdzisław Pędowski	3
Stanisław Cimoch	8
Barbara Dziuba	72
Alicja Grzeszczuk	6
Marzanna Krajewska	21
Andrzej Modzelewski	32
Małgorzata Olszewska	8
Zdzisław Zaremba	44
Razem	202
Okręg nr 2 – 6 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Jan Rybak	172
Ireneusz Dzienisiewicz	158
Aleksander Gocłowski	32
Lech Janczak	29
Jan Wielgat	43
Zdzisław Jeżewski	71
Zbigniew Dobrzyniewski	20
Henryk Kowalewski	28
Razem	518
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	

Nazwisko	Liczba głosów
Romuald Różycki	221
Jerzy Citko	111
Krzysztof Wilczyński	165
Stanisław Bujnowski	61
Elżbieta Ciekanowska	52
Piotr Gajewski	106
Marianna Lesiewicz	32
Józef Gutowski	53
Bogdan Kleszczewski	40
Arkadiusz Kulbacki	31
Halina Rąbalska	110
Artur Urbański	221
Razem	1203
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Bogusław Żytyniec	56
Joanna Zgódk	62
Leszek Tarasiewicz	30
Wacław Gasperowicz	11
Andrzej Kamiński	14
Andrzej Dąbrowski	17
Razem	190
Lista nr 8 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Andrzej Bara	47
Leszek Bąk	15
Kazimierz Bratek	18
Franciszek Galicki	28
Tomasz Kłos	30
Marek Pietrewicz	30
Ryszard Rynkiewicz	40
Jan Salwocki	19
Maria Ulrych – Karasińska	42
Razem	269
Lista nr 9 – Ziemia Ełcka	
Nazwisko	Liczba głosów
Stanisław Biedrzycki	20
Andrzej Jurowski	5
Andrzej Sutkowski	15
Grzegorz Karpacz	5
Wojciech Sadowski	18
Wojciech Laszczkowski	4
Daniel Mocarski	32
Razem	99
Okręg nr 3 – 8 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów

Stanisław Litman	338
Wincenty Płatek	135
Grzegorz Rogalski	65
Zbigniew Bogdan	57
Jarosław Okseniuk	39
Zbigniew Rosołowski	202
Bogdan Wlizło	30
Konrad Środek	106
Dariusz Konopka	56
Zenon Podziewski	103
Razem	1131
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Witold Żukowski	237
Dorota Podczaska	282
Władysław Markowski	244
Andrzej Bilbin	30
Małgorzata Brzuzy	40
Tadeusz Jabłoński	90
Jerzy Kapliński	50
Lucyna Kwiatkowska	110
Zofia Kamińska	44
Maciej Obuchowicz	61
Jan Olszewski	72
Joanna Guz	32
Tomasz Szczawiński	13
Teresa Wocial	131
Teresa Zabażna	46
Razem	1482
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Jadwiga Cymbor	55
Andrzej Janiak	89
Zofia Stężała	66
Kazimierz Potapczyk	41
Jerzy Grądecki	20
Jarosław Giedroyc	5
Radosław Zajączkowski	47
Jacek Żyliński	25
Razem	348
Lista nr 8 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Witold Grodzki	116
Henryk Cieśliński	29
Lech Dąbrowski	29
Mieczysław Hermanowicz	18
Romuald Jurek	17
Paweł Kraszewski	10

Elżbieta Lickiewicz	33
Edward Palczewski	214
Krzysztof Piłat	86
Idzi Podwojski	66
Henryk Rajski	15
Ryszard Skawiński	101
Zbigniew Ścibior	29
Stanisław Wojtkielewicz	6
Tadeusz Zemel	90
Jerzy Żyliński	36
Razem	895
Lista nr 9 – Ziemia Ełcka	
Nazwisko	Liczba głosów
Tadeusz Zaremba	267
Wiesława Czarnecka	8
Bożena Czupis	7
Grzegorz Jakóbczak	11
Grzegorz Krzyżanowski	8
Jadwiga Kulik	12
Józef Masłowski	95
Piotr Myszczyński	9
Marian Olszewski	13
Adam Sztachelski	56
Waldemar Ziniewicz	33
Waldemar Roszkowski	260
Razem	779
Okręg nr 4 – 9 mandatów	
Lista nr 1 – Sojusz Lewicy Demokratycznej	
Nazwisko	Liczba głosów
Janusz Nowakowski	540
Dariusz Dracewicz	197
Henryk Kupiec	106
Barbara Skopowska	110
Jan Sadowski	48
Barbara Dobkowska	49
Małgorzata Napieralska	64
Małgorzata Kalinowska	34
Piotr Jaroszewski	67
Janusz Plak	64
Razem	1279
Lista nr 2 – KW Akcja Wyborcza Solidarność	
Nazwisko	Liczba głosów
Józef Rejewski	556
Mariusz Oszmian	224
Janusz Roszkowski	117
Kazimierz Apoznański	92
Artur Dobkowski	53
Piotr Jaczyński	219

Zbigniew Jędrkiewicz	111
Dariusz Jurczak	27
Mirosław Lulewicz	71
Henryk Miszler	33
Zbigniew Rogowski	42
Lech Wasilewski	24
Kazimierz Ogorzała	15
Razem	1584
Lista nr 7 – Inicjatywa Samorządowa Ełk 2000	
Nazwisko	Liczba głosów
Mirosław Zadroga	70
Stanisław Stachaszewski	21
Kazimierz Kulik	30
Robert Węglowski	89
Maria Ścierańska	16
Stanisław Koprowicz	16
Andrzej Osowski	7
Ryszard Ciechanowski	3
Artur Jamrożek	62
Razem	314
Lista nr 8 – Porozumienie Mieszkańców Miasta i Powiatu Ełk	
Nazwisko	Liczba głosów
Marianna Birgiel	55
Anna Baj	31
Henryk Balcerzak	31
Edward Doliwa	55
Marian Grzegorzczak	22
Bohdan Harasimowicz	7
Stanisław Jankowski	127
Andrzej Lewczuk	36
Kazimierz Nowicki	26
Tomasz Przekop	53
Adam Rewiński	33
Agnieszka Ruszczyk	8
Jadwiga Sakowska	14
Krzysztof Włodkowski	8
Elżbieta Zacharewicz	28
Małgorzata Ziniewicz	43
Tadeusz Żołno	27
Edward Żyliński	10
Razem	614
Lista nr 9 – Ziemia Ełcka	
Nazwisko	Liczba głosów
Janusz Buchowiec	25
Jerzy Zelman	18
Jerzy Anikiej	24
Paweł Dudyński	6
Robert Jurkowski	46

Alojzy Orent	20
Wiesław Oświeciński	2
Krzysztof Rusak	6
Paweł Trojgo	21
Michał Złotowski	8
Razem	176

Wybory przeprowadziły miejska i powiatowa komisja wyborcza powołane przez wojewódzkiego komisarza wyborczego w Olsztynie¹²³. Do Komisji powołani zostali przedstawiciele komitetów wyborczych, tylko na czele komisji powiatowej stał sędzia¹²⁴. Komisje wyborcze otrzymywały wyjaśnienia wątpliwości związanych z rejestracją list wyborczych od komisarzy wyborczych. Okazało się, że jeden wyborca może podpisać listy tego samego komitetu we wszystkich okręgach wyborczych¹²⁵.

Część IV wybory 2002 roku.

Wybory samorządowe 2002 roku przeprowadzono po dokonaniu gruntownych zmian w ordynacji wyborczej. Przede wszystkim odbyły się pierwszy raz w historii bezpośrednie wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz o około 1/3 zmniejszono liczbę radnych. Bardzo dokładnie zostało to opisane w Poradniku Rzeczypospolitej dotyczącym wyborów samorządowych. Obok opisu zmian w ordynacji zawierał on informacje przydatne dla komitetów wyborczych¹²⁶. Informację o tworzeniu komitetów przygotowała też PKW¹²⁷. Wybory zostały ogłoszone rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów na dzień 27 października 2002 roku. Do tego dokumentu został załączony kalendarz wyborczy¹²⁸.

Na podstawie prawa wyborczego Rada Miasta Ełku ustaliła 29 obwodów głosowania¹²⁹. Rozpoczął się proces zgłaszania przez komitety wyborcze kandydatów do obwodowych komisji wyborczych¹³⁰. Odbywał się on zgodnie z uchwałą PKW z dnia 26 sierpnia 2002 roku¹³¹. Rada Powiatu specjalną uchwałą podzieliła powiat na 6 okręgów wyborczych, w tym 4 okręgi w granicach miasta i ustaliła liczbę wybieranych radnych¹³². Komitety wyborcze rozpoczęły proces zgłaszania mężów zaufania i pełnomocników, którzy mieli rejestrować listy kandydatów i czuwać nad właściwym przebiegiem wyborów¹³³. Władze samorządowe w specjalnych obwieszczeniach podały do wiadomości ludności numery, granice i siedziby obwodów do głosowania¹³⁴.

A o to jak przedstawia się liczba kandydatów na radnych miejskich zgłoszonych przez poszczególne komitety wyborcze:

nazwa komitetu	okręg 1	okręg 2	okręg 3	okręg 4	Łącznie
Liga Polskich Rodzin	14	10	10	8	42
Samoobrona RP	6	5	5	0	16
Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy	11	9	10	11	41

¹²³ Postanowienie Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego w Olsztynie z dnia 27 sierpnia 1998 roku,

¹²⁴ Skład powiatowej komisji wyborczej w Ełku.

¹²⁵ Pismo Wojewódzkiego Komisarza Wyborczego w Olsztynie z dnia 4 września 1998 roku,

¹²⁶ Wybory samorządowe – poradnik część 1 i 2, Rzeczpospolita z 11 i 18 września 2002 roku.

¹²⁷ Informacja PKW z 26 sierpnia 2002 roku o tworzeniu komitetów wyborczych.

¹²⁸ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2002 roku w sprawie wyborów (...).

¹²⁹ Uchwała nr XXXV/336/02 Rady Miasta Ełku z dnia 26 czerwca 2002 roku,

¹³⁰ Wzór zgłoszenia kandydata do obwodowej komisji wyborczej,

¹³¹ Uchwała PKW z dnia 26 sierpnia 2006 roku w sprawie sposobu zgłaszania kandydatów na członków komisji wyborczych (...).

¹³² Projekt uchwały Rady Powiatu w Ełku,

¹³³ Wzory zgłoszeń męża zaufania i pełnomocnika,

¹³⁴ Obwieszczenie Wójta gminy Ełk,

Forum Pracy	10	5	6	8	29
Wspólnota Samorządowa – Dobro Wspólne	13	10	10	11	44
Komitet Tadeusza Zaremby	14	10	10	12	46
Platforma Ziemi Ełckiej	14	9	8	10	41
Ełckie Forum Gospodarcze	14	10	10	12	46
Cały Ełk – Nasz Dom	10	10	7	8	35
Stop	0	4	6	0	10
Nadzieja	0	0	0	12	12
Średnia na miejsce	15,1	17	17	15,3	15,7
Łącznie	106	82	82	92	362

A tak przedstawia się liczba kandydatów na radnych powiatowych zgłoszonych przez poszczególne komitety wyborcze:

nazwa komitetu	okręg 1	okręg 2	okręg 3	okręg 4	okręg 5	okręg 6	Łącznie
Liga Polskich Rodzin	8	6	6	8	5	4	37
Samobrona RP	0	3	0	0	4	0	7
Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy	8	6	5	8	6	8	41
Forum Pracy	7	3	5	8	6	4	33
Wspólnota Samorządowa – Dobro Wspólne	8	6	6	8	5	8	41
Komitet Tadeusza Zaremby	8	5	6	7	5	6	37
Platforma Ziemi Ełckiej	8	6	6	8	5	5	38
Ełckie Forum Gospodarcze	8	6	4	7	6	5	36
Polskie Stronnictwo Ludowe	5	5	5	6	5	5	31
Sojusz Powiatu	8	6	6	8	6	8	42
Łącznie	68	52	49	68	53	53	343
Średnia na miejsce	17	17,3	16,3	17	17,6	13,25	16,3

W wyborach Prezydenta Miasta Ełku komitety wyborcze zgłosiły następujących kandydatów:

nazwa komitetu	nazwisko kandydata
Wspólnota Samorządowa – Dobro Wspólne	Zdzisław Fadrowski
Ełckie Forum Gospodarcze	Krzysztof Marcińczyk
Liga Polskich Rodzin	Bogdan Nowacki
Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy	Janusz Nowakowski
Platforma Ziemi Ełckiej	Andrzej Orzechowski
Cały Ełk – Nasz Dom	Hubert Piotrowski
Forum Pracy	Barbara Radziewicz
Stop	Feliks Sadowski
Komitet Tadeusza Zaremby	Tadeusz Zaremba

Komitety lokalne startujące w wyborach musiały przyjąć oświadczenie o swoim powołaniu. Obok nazwisk obywateli powołujących komitet dokument zawierał nazwiska pełnomocnika wyborczego i finansowego, siedzibę komitetu, nazwisko przewodniczącego oraz informację do jakich organów samorządu zamierza wystawić kandydatów na radnych¹³⁵.

¹³⁵ Oświadczenie o powołaniu Komitetu Wyborczego Wyborców „Platforma Ziemi Ełckiej” z dnia 30 sierpnia 2002 roku.

Dodatkowo został ustanowiony zastępca pełnomocnika wyborczego¹³⁶. Następnie pełnomocnik wyborczy zawiadamiał komisarza wyborczego w Olsztynie o powołaniu komitetu z podpisami sześćdziesięciu wyborców¹³⁷. Komisarz Wyborczy w Olsztynie wydał postanowienie o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego¹³⁸. Zgłaszanie kandydatów na radnych i prezydenta miasta odbywały się na podstawie informacji PKW¹³⁹. Zgłoszenia kandydatów komitety wyborcze przedstawiały komisji miejskiej i powiatowej¹⁴⁰.

Skompletowanie pełnej listy kandydatów stanowiło bardzo poważny wysiłek organizacyjny dla komitetów wyborczych¹⁴¹. Problemem było też zebranie wszystkich kandydatów w jednym miejscu i czasie¹⁴². Porządek przykładowego zebrania komitetu wyborczego przedstawiał się następująco: „prezentacja i podpisanie przez członków komitetu programu wyborczego, informacje o przygotowaniach do kampanii i jej finansowaniu, wyznaczenie terminu następnego zebrania, które będzie poświęcone: przedstawieniu kolejności kandydatów na listach wyborczych, akcji zbierania podpisów potrzebnych do rejestracji kandydatów, przedstawieniu kandydatów do obwodowych komisji wyborczych (prośba o pilne zgłaszanie propozycji do pełnomocnika wyborczego)”¹⁴³. Na potrzeby kampanii sporządzono wykaz członków komitetu wyborczego zawierający nazwiska, adresy i telefony¹⁴⁴. W podobny sposób sporządzono wykaz kandydatów na radnych miejskich i powiatowych z podziałem na okręgi wyborcze¹⁴⁵. Zgłoszenia kandydatów do obwodowych komisji wyborczych w poszczególnych urzędach gminnych dokonywały osoby posiadające specjalne pełnomocnictwa¹⁴⁶.

W następnym etapie właściwe komisje rejestrowały kandydatów na radnych i sporządzały ich wykazy¹⁴⁷. Do zgłoszenia należało dołączyć wykaz osób popierających listę kandydatów z odpowiednią liczbą podpisów wyborców¹⁴⁸. Potwierdzenia zgłoszenia do rejestracji i protokoły rejestracji kandydatów na radnych i na Prezydenta Miasta oraz mężów zaufania i zastępcy pełnomocnika wyborczego odbywały się zgodnie z uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej¹⁴⁹. Potwierdzenia zgłoszenia kandydatów na radnych i prezydenta miasta oraz protokoły ich rejestracji wydawały powiatowa i miejska komisje wyborcze¹⁵⁰. Kandydaci podpisywali oświadczenia o zgodzie na kandydowanie¹⁵¹.

Przed przystąpieniem do kampanii wyborczej komitet Platformy Ziemi Ełckiej opracował terminy i działania wynikające z ordynacji wyborczej¹⁵². Oto jak przedstawiał się ten dokument:

Terminy i działania KW „dla Ziemi Ełckiej” wynikające z ordynacji wyborczej:

¹³⁶ Ustanowienie zastępcy pełnomocnika – wzór dokumentu.

¹³⁷ Zawiadomienie Komisarza Wyborczego z 6 września 2002 roku przez Komitet Wyborczy Wyborców „Platforma Ziemi Ełckiej”.

¹³⁸ Postanowienie nr 51 Komisarza Wyborczego w Olsztynie z dnia 6 września 2002 roku.

¹³⁹ Informacja PKW o zgłaszaniu list kandydatów.... z dnia 2 września 2002 roku.

¹⁴⁰ Zgłoszenie z dnia 27 września 2002 roku Powiatowej Komisji Wyborczej w Ełku listy kandydatów na radnych.

¹⁴¹ Roboczy wykaz kandydatów sporządzony przez Platformę Ziemi Ełckiej.

¹⁴² Lista obecności z zebrania Platformy Ziemi Ełckiej zawiera 57 nazwisk.

¹⁴³ Porządek zebrania wyborczego PZE.

¹⁴⁴ Wykaz członków KW PZE.

¹⁴⁵ Wykaz kandydatów na radnych KW PZE.

¹⁴⁶ Upoważnienie pełnomocnika wyborczego do występowania w imieniu komitetu.

¹⁴⁷ Wykazy kandydatów do Rady Miasta i Powiatu.

¹⁴⁸ Wykaz osób popierających kandydatów Platformy Ziemi Ełckiej.

¹⁴⁹ Uchwała PKW z dnia 9 września 2002 roku oraz załączniki związane z uchwałą (potwierdzenia zgłoszenia do rejestracji, protokoły rejestracji). Zgłoszenie Kandydata na Prezydenta Miasta z dnia 30 września 2002 roku.

¹⁵⁰ Potwierdzenia zgłoszenia (8 dokumentów) i protokoły rejestracji kandydatów na radnych i prezydenta miasta (11 dokumentów).

¹⁵¹ Oświadczenie o wyrażeniu zgody na kandydowanie z dnia 30 września 2002 roku.

¹⁵² Terminy i działania KW „dla Ziemi Ełckiej” wynikające z ordynacji wyborczej.

Termin (co najmniej)	Zadanie	Uwagi
3 miesiące przed wyborami (do 27 lipca)	Ostateczny podział miasta i powiatu na okręgi wyborcze W powiatowym okręgu wyborczym wybiera się od 3 do 10 radnych	
2 miesiące przed wyborami (do 27 sierpnia)	Liczba radnych: • Miasto – 23 • Powiat – 21	Można być radnym tylko w jednej z rad
60 dni przed wyborami (do 28 sierpnia)	Wybory zarządza premier (w tym na prezydenta, datę wyborów wyznacza się na dzień 27 października 2002 roku Kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem ogłoszenia rozporządzenia. Dopiero po jego ogłoszeniu komitety wyborcze mogą ważne podejmować czynności wyborcze (wcześniejsze są nieważne)	Zarządzenie zawiera kalendarz wyborczy (terminy czynności wyborczych)
Od 60 do 50 dni przed wyborami (do 7 września)	Komitety wyborcze: • Wyborcy tworzą Komitet w składzie co najmniej 5 osób i z 20 podpisami popierającymi • Powołuje pełnomocnika wyborczego występującego na jego rzecz i w jego imieniu • Powołuje pełnomocnika finansowego który, prowadzi i odpowiada za rzetelną i zgodną z prawem gospodarkę finansową • Pełnomocnik przekazuje organom wyborczym powiadomienie o jego istnieniu • Zgłoszony organom wyborczym ma prawo pozyskiwać i wydatkować pieniądze na kampanię • Może pozyskiwać pieniądze na cele związane wyłącznie z wyborami nie może przeprowadzać zbiórek publicznych	Zgłoszenie komitetu wyborczego powinno zawierać: • Nazwę (zawiera wyrazy „komitet wyborczy wyborców...”) i adres siedziby • Imiona, nazwisko, adres i PESEL pełnomocnika • Imiona, nazwisko, adres i PESEL pełnomocnika finansowego oraz Pisemne oświadczenie o powołaniu komitetu powinno zawierać: Imiona i nazwiska, adresy zamieszkania oraz PESEL, podpisy 20 osób popierających (imiona, nazwiska, adresy, PESEL, podpis) Pełnomocnicy wchodzi w skład komitetu wyborczego O utworzeniu komitetu powiadamia się komisarza wyborczego,

		który postanawia o przyjęciu zawiadomienia
60 dni przed wyborami (od 28 sierpnia)	Kampania wyborcza (kończy się 24 godziny przed głosowaniem) • Zgromadzenia organizowane w czasie kampanii wyborczej nie podlegają przepisom ustawy • Nazwa komitetu podlega ochronie • Podpisy mogą zbierać tylko osoby upoważnione przez pełnomocnika w sposób wykluczający jakikolwiek nacisk • Wszelkie działania związane z kampanią mogą być prowadzone tylko za zgodą pełnomocnika • W loteriach i grach fantowych nagrody mogą być tylko niewielkiej wartości • Oznaczone plakaty i ulotki podlegają ochronie prawnej • Plakaty można umieszczać tylko za zgodą właściciela danego miejsca • Przy umieszczaniu własnych urządzeń ogłoszeniowych należy przestrzegać przepisów porządkowych • Plakaty mogą być usunięte jeśli zagrażają bezpieczeństwu • W przypadku rozpowszechniania nieprawdziwych informacji przez konkurencję przysługuje droga sądowa • Wszelkie informacje wyborcze muszą zawierać wskazanie od kogo pochodzą • Finansowanie kampanii jest jawne, za finanse odpowiada pełnomocnik finansowy, którym nie może być urzędnik publiczny (samorządowy oraz radny) • Najwyższe wpłaty darczyńców to 15 krotność najniższego wynagrodzenia (czek, przelew lub karta płatnicza) • Fundusze komitetu mogą pochodzić tylko od osób fizycznych zamieszkałych w kraju • Wszelkie pieniądze przeznaczone na kampanię muszą pochodzić z funduszu wyborczego i przejść przez konto bankowe (otwarcie rachunku bankowego dokonywane jest na podstawie zaświadczenia komisarza wyborczego)	Prawo prowadzenia kampanii wyborczej przysługuje wyłącznie komitetom wyborczym Zabrania się prowadzenia kampanii: • w urzędach • w sądach • w zakładach pracy • w szkołach • w wojsku i policji naruszenie zakazów ordynacji podlega karze grzywny 48 godzin, postępowanie jest wolne od opłat nie można korzystać ze środków z budżetu państwa i samorządów

	• Rachunkowość prowadzona jest na zasadach określonych przez ministra finansów • Zabrania się podawania napojów alkoholowych darmo lub po obniżonej wartości • Obowiązują limity wydatków: - w mieście tysiąc zł na jeden mandat radnego - w powiecie dwa tysiące - <u>w wyborach prezydenckich 50 groszy x liczba mieszkańców miasta (około 28 tysięcy)</u>	oraz osób z zagranicy
50 dni przed wyborami (do 7 września)	Ogłasza się wszelkie informacje o okręgach wyborczych i liczbie wybieranych radnych oraz siedzibie miejskiej i powiatowej komisji wyborczej	
45 dni przed wyborami (do 12 września)	Wybory przeprowadzają miejska <u>(w tym na prezydenta)</u> i powiatowa komisje wyborcze	Komisje te powołuje komisarz wyborczy spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników komitetów wyborczych, członkom komisji przysługują diety
30 dni przed wyborami (do godziny 24) (do 27 września)	Zgłaszanie kandydatów na radnych i <u>prezydenta</u> : • Prawo zgłaszanie kandydatów na radnych i <u>prezydenta</u> przysługuje wyłącznie komitetom wyborczym • zgłoszenie następuje w formie listy kandydatów • w celu zgłoszenia listy wyborcy tworzą Komitet w składzie co najmniej 5 osób i z 20 podpisami popierającymi (<u>w przypadku wyborów prezydenckich komitet musi zarejestrować listy kandydatów w co najmniej połowie okręgów wyborczych i nie mniej niż liczba radnych wybieranych w tych okręgach</u>) • komitet może zgłosić w każdym okręgu tylko jedną listę • lista nie może zawierać mniej niż 5 nazwisk i nie więcej niż dwukrotność liczby radnych wybieranych w okręgu • <i>W powiatowym okręgu wyborczym wybiera się od 3 do 10 radnych</i> • kandydować można tylko w jednym	Nie można tworzyć koalicji wyborczych partii i organizacji społecznych Nazwiska kandydatów umieszcza się w kolejności ustalonej przez komitet wyborczy

	okręgu • <u>kandydat na prezydenta musi ukończyć 25 lat</u> • w zgłoszeniu podaje się nazwę komitetu, adres siedziby; nazwę rady, nr okręgu wyborczego; nazwiska i imiona, wiek i adres kandydatów (<u>w wyborach prezydenckich dodatkowo wykształcenie i przynależność partyjną oraz nazwisko i adres pełnomocnika</u>); oświadczenie o zgodzie na kandydowanie i posiadaniu prawa wybieralności (nazwisko i imiona, wiek i nr PESEL, datę i podpis kandydata <u>w wyborach prezydenckich wykształcenie</u>) • do zgłoszenia należy dołączyć wykaz imienny członków komitetu z adresami i nr PESEL oraz zaświadczenie o utworzeniu komitetu wydane przez komisarza wyborczego • lista w wyborach miejskich powinna być poparta podpisami co najmniej 150 wyborców (na każdej liście umieszcza się nazwiska kandydatów); w <i>wyborach powiatowych co najmniej 200 podpisami</i> • wyborca składa podpis obok imienia, nazwiska, adresu i nr PESEL	Podpisać można kilka list Powstanie urzędowy wykaz osób popierających listę
30 dni przed wyborami (do godziny 24) (<u>do 27 września</u>)	Do zadań miejskiej i powiatowej komisji wyborczych należy rejestrowanie kandydatów na radnych Zgłoszenia dokonuje pełnomocnik lub upoważniona osoba, lista może zawierać nazwę komitetu (nazwa korzysta z ochrony prawnej) Po dokonaniu zgłoszenia zmiany na liście są niedopuszczalne Komisja wyborcza odnotowuje przyjęcie zgłoszenia, rejestruje i sporządza protokół (<u>również w wyborach prezydenckich</u>) <u>Sporządzona zostaje w kolejności alfabetycznej lista kandydatów w wyborach prezydenckich</u>	wykaz osób popierających listę do zgłoszenia załącza się dokument wydany przez komitet a stwierdzający ustanowienie pełnomocnika (nazwisko, imię, adres i nr PESEL) listy otrzymują jednolity nr
25 dni przed wyborami	Zgłoszenie kandydata na prezydenta	

<u>Do 2 października</u> <u>Do 24</u>		
23 dni przed wyborami (<u>do 4 października</u>)	Powiatowa komisja wyborcza powiadamia pełnomocnika o nadaniu przez komisarza wyborczego jednolitego nr zgłoszonym listom	
21 dni przed wyborami (<u>do 6 października</u>)	Obwodowe komisje wyborcze powołuje zarząd miasta spośród wyborców zgłoszonych przez pełnomocników komitetów wyborczych (około 30)	W skład komisji mogą wchodzić tylko osoby zamieszkałe na terenie miasta lub gminy, po jednym przedstawicielu każdego komitetu, w skład komisji nie mogą wchodzić osoby kandydujące na radnych oraz pełnomocnicy komitetów wyborczych, członkom komisji przysługują diety, mogą oni wносить uwagi do protokołu
10 października	Koniec kadencji obecnego samorządu	
21 dni przed wyborami	Podaje się informacje o obwodach głosowania	Głosowanie odbywa się w lokalu wyborczym od godziny 6 do 20 – tej, zabroniona jest agitacja w lokalu wyborczym
20 dni przed wyborami	Pełnomocnik składa wnioski do dyrektora regionalnego ośrodka TVP i prezesa Radia o połączenie czasu antenowego dla radnych i prezydenta	
15 dni przed wyborami 12 października	Obwieszczenie o zarejestrowanych listach kandydatów <u>Ogłoszona zostaje w kolejności alfabetycznej lista kandydatów w wyborach prezydenckich</u>	
Od 15 dni przed wyborami (12 października)	Bezpłatny czas antenowy w radiu i telewizji (<u>również kandydatowi na prezydenta</u>) Płatne audycje wyborcze	Podział antenowego czasu następuje na podstawie wniosków (<u>pełnomocnika</u>) uprawnionych komitetów Publiczni nadawcy nie mogą odmówić nadania audycji, koszt w cenie reklamy
24 godziny przed głosowaniem (<u>25 października</u>)	Zabronione jest prowadzenie jakiegokolwiek agitacji wyborczej	

do godziny 24	Zabrania się publikowania sondaży	
Wybory (27 października)	Pełnomocnik może wyznaczyć mężów zaufania po jednym na obwód wyborczy wydając im zaświadczenia Pełnomocnik (lub ustanowiony przez niego zastępca) jest przedstawicielem komitetu przy ustalaniu wyników głosowania w okręgu wyborczym przez miejską i powiatową komisję wyborczą Na karcie do głosowania umieszcza się listy kandydatów według nadanych nr Podziału mandatów na listy wyborcze dokonuje się proporcjonalnie do liczby oddanych głosów W wyborach w podziale mandatów uczestniczą listy, które otrzymały na terenie miasta i powiatu co najmniej 5 % ważnych głosów <u>Na karcie do głosowania umieszcza się w kolejności alfabetycznej listę kandydatów w wyborach prezydenckich</u> Ustalenia wyników na podstawie wyników obwodowych komisji wyborczych dokonuje powiatowa i miejska komisja wyborcza i podają wyniki do publicznej wiadomości <u>Za wybranego uważa się kandydata na prezydenta, który uzyska więcej niż połowę ważnych głosów (w I lub II turze)</u>	Kandydat nie może być mężem zaufania Urzędowy wzór zaświadczenia Pełnomocnik może wnieść uwagi do protokołu Wyborca może oddać głos na kandydata na prezydenta, radnego powiatowego i radnego miejskiego Według zasady korzystniejszej dla dużych ugrupowań
Wieczór wyborczy	Ustalenie wyników – na podstawie wyników obwodowych komisji wyborczych przekazanych przez ich członków (zgłoszonych przez komitet)	Zorganizować spotkanie w sztabie wyborczym w celu policzenia głosów
(10 listopada)	<u>II tura wyborów prezydenckich</u>	
Po Wyborach	Miejska (również wybranemu prezydentowi) i powiatowa komisja wydaje radnym zaświadczenia o wyborze	
Do 30 dni Po wyborach	Należy usunąć wszelkie reklamy wyborcze	Jeśli się tego nie zrobi reklamę usuną władze miejskie na koszt Komitetu
Do 3 miesięcy Po wyborach	Pełnomocnik finansowy komitetu sporządza jawne sprawozdanie (o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach), które musi zawierać imienny wykaz darczyńców <u>łącznie dla</u>	Nadwyżkę środków przekazuje się na cele społeczne Korzyści majątkowe pozyskane z naruszeniem

	radnych i prezydenta) oraz pozyskane wartości niepieniężne Odpowiedzialność za zobowiązania finansowe komitetu ponoszą jego członkowie. Nie wolno zbierać pieniędzy po wyborach i po złożeniu sprawozdania	prawa przepadają. Komitet wyborczy przestaje istnieć po przyjęciu sprawozdania finansowego
Do 6 miesięcy Po wyborach	Komisarz wyborczy przyjmuje lub odrzuca sprawozdanie wyborcze	
Do 12 miesięcy Po wyborach	Pełnomocnik przechowuje dokumenty związane z wyborami	

Na początku kampanii KWW Platforma Ziemi Ełckiej opracował dokument informujący o jego charakterze. Dowiadujemy się z niego o tym jakim grupowaniem jest PZE, jaki jest jego program i skład Zarządu¹⁵³. Na potrzeby kampanii przygotowano ankiety dotyczące kandydatów PZE. zawierały one dane o kandydacie oraz informacje o tym, gdzie chce kandydować i co należy umieścić na ulotce wyborczej i plakacie¹⁵⁴. W ramach kampanii wyborczej kandydaci Platformy Ziemi Ełckiej przygotowywali ulotki opisujące pozycję na liście i jej numer, zwód oraz indywidualny program wyborczy. Dodatkowym elementem było umieszczenie na ulotce nazwiska kandydata popieranego na liście wyborczej do Sejmiku¹⁵⁵. Komitet Wyborczy „dla Ziemi Ełckiej, który połączył się z Platformą Obywatelską w Ełku wydał specjalny biuletyn informacyjny. Zawierał on informacje na temat kandydata na Prezydenta Miasta oraz prezentację głównych założeń programowych przez najważniejszych kandydatów¹⁵⁶. Kandydaci PZE podpisali oświadczenia, w których zobowiązali się w przypadku wyboru do pracy w klubie radnych Platformy¹⁵⁷. Każdy komitet wyborczy przygotowywał ogólny program wyborczy na potrzeby kampanii. Oto co zawierał program jednego z komitetów: „Platforma Obywatelska na Ziemi Ełckiej zobowiązuje się dążyć do: Utrzymania partnerskiej współpracy między samorządem miejskim i powiatowym - przede wszystkim w oświacie, służbie zdrowia i utrzymaniu dróg. Wspierania przedsiębiorczości – przyjazna przedsiębiorcom polityka w dziedzinie podatków lokalnych, ograniczenie biurokracji, stworzenie systemu zachęt do inwestowania w Ełku, więcej środków na inwestycje samorządowe (pozyskiwanie środków zewnętrznych). Pomoc prawna osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą. Ograniczenia bezrobocia – popieranie przedsiębiorczości jako sposobu na tworzenie nowych miejsc pracy, wspieranie aktywnych form ograniczania bezrobocia i zatrudniania absolwentów. Realizacja zasady: przynajmniej jedna osoba w rodzinie ma pracę. Przeciwdziałanie bezrobociu poprzez organizowanie prac publicznych. Kapitał jakim dysponuje Ziemia Ełcka powinien zostać zorganizowany i uruchomiony, trzeba realizować taki program gospodarczy, który da szansę powodzenia na miarę zdolności i pracowitości obywateli. Kształcenie dorosłych. Samorząd powinien wspierać rozwiązywanie kwestii społecznych. Pozyskanie do Ełku inwestora strategicznego złagodzi problem bezrobocia. Poprawy bezpieczeństwa – więcej patroli policji w miejscach niebezpiecznych. Przeciwdziałanie przemocy w szkołach. Walka z narkomanią i alkoholizmem. Zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży w szkołach i Ełckim Centrum Kultury. Poprawa stanu opieki przedszkolnej. Lepsze wyposażenie policji i staży pożarnej. Poprawy stanu dróg – dokończenie budowy ełckiej obwodnicy. Tworzenie nowych

¹⁵³ Informacja PZE z dnia 12 września 2002 roku.

¹⁵⁴ Ankieta Komitetu Wyborczego „Dla Ziemi Ełckiej”.

¹⁵⁵ Ulotka wyborcza Andrzeja Zdanowskiego z 2002 roku.

¹⁵⁶ Biuletyn Informacyjny Komitetu Wyborczego „dla Ziemi Ełckiej”, sierpień 2002, nr 1.

¹⁵⁷ Oświadczenia kandydatów PZE (56 oświadczeń).

parkingów. Więcej dróg na istniejących osiedlach. Systematyczna poprawa nawierzchni dróg na terenie miasta i powiatu oraz wymiana zniszczonych chodników. Poprawa funkcjonowania komunikacji publicznej. Dokończenie zagospodarowania brzegów jeziora i dążenie do jego przejścia przez samorząd miejski. Potrzebna jest całkowita zmiana organizacji ruchu drogowego między ulicami Mickiewicza, Kościuszki oraz Wojska Polskiego i Dąbrowskiego. Nowa organizacja ruchu powinna zostać zaprojektowana po wnikliwych badaniach, obserwacjach i dyskusji. Rozwijania nowoczesnej edukacji – położenie nacisku na nauczanie języków obcych i informatyki w ełckich szkołach. Jeden prężny ośrodek doskonalenia nauczycieli Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży. Promowania sportu i kultury fizycznej – Uczniowski klub sportowy i klasy sportowe w każdej szkole. Wspieranie klubów sportowych. Stworzenie parku dla młodzieży. Rozwój sportów wodnych w oparciu o Międzyszkolny Ośrodek Sportowy i Pływanię. Modernizacja obiektów sportowych istniejących przy szkołach. W przyszłości budowa w Ełku nowoczesnej hali widowiskowo – sportowej. Popierania lokalnych inicjatyw kulturalnych – wspieranie ełckich stowarzyszeń kulturalnych. Przywrócenie ECK roli lokalnego centrum kultury. Powołanie w Ełku szkoły muzycznej II stopnia w ramach szkoły artystycznej, promowanie młodzieży uzdolnionej artystycznie. Zorganizowanie imprezy kulturalnej o zasięgu ogólnopolskim. Zagospodarowanie zamku. Wykorzystania szansy jaką stwarza integracja europejska – przygotowanie programów i środków finansowych, które pozwolą pozyskiwać fundusze europejskie. Wymiana kulturalna i młodzieżowa. Wspierania najbardziej potrzebujących – pomoc rodzinom wielodzietnym i niepełnym, osobom starszym. Stypendia dla zdolnych uczniów z ubogich rodzin. Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem. Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych. Likwidacja barier architektonicznych. Przeprowadzenie uwłaszczenia lokatorów mieszkań komunalnych na korzystnych dla nich warunkach. Rozwijania Ełku jako miasta ekologicznego – odpowiednia gospodarka odpadami i modernizacja wysypiska, doprowadzenie do segregacji śmieci. Tworzenie turystycznych tras rowerowych. Edukacja ekologiczna w szkołach. Dalsza poprawa stanu wód jeziora¹⁵⁸. Zdarzali się kandydaci, którzy przygotowywali program własnej kampanii. Jak on wyglądał zobrazuje nam następujący przykład:

Własna ulotka – według wzoru	1000 sztuk	Koszt druku w (wymiana zdjęcia)	Rozniesiona przez pocztę lub osobiście, dziewczyny roznoszą ulotki i zaproszenia na spotkanie,
Własny plakat z nazwiskiem,	250 sztuk	koszt druku	Rozkleja ekipa na słupach
Artykuł sponsorowany,	...	Koszt publikacji na ¼ strony	Tekst własny
Stojak wyborczy,	2 lub 3	Wykona ...	Rozstawić w kilku ruchliwych punktach plakaty własne
Informacja w gazecie telewizyjnej,	5 dni – ostatni tydzień	Koszt	Ulotka własna
Reklama w radio,	5 dni – przedostatni tydzień – 2 razy dziennie po 15 sekund	koszt	Nagranie w radio
Spotkanie z wyborcami na	przedostatni tydzień	Koszt wynajęcia sal	dziewczyny roznoszą ulotki i zaproszenia na spotkanie,

¹⁵⁸ Program wyborczy PZE.

Dalej podane są informacje o kandydacie, jego program i treść sponsorowanego artykułu¹⁵⁹.

Komitety wyborcze w przewidzianym ordynacją terminie składały wnioski do odpowiednich władz telewizji i radia publicznego o przyznanie bezpłatnego czasu antenowego. Wnioski zawierały informację o liczbie zgłoszonych kandydatów na radnych, która decydowała o liczbie przyznanego bezpłatnego czasu antenowego¹⁶⁰.

Zachowało się przykładowe wyliczenie kosztów kampanii wyborczej na Prezydenta Miasta. Szacunkowy koszt przedsięwzięcia wyniósł 38 500 zł. Obejmuje on wszystkie działania promocyjne i daje obraz finansowy wyborów bezpośrednich¹⁶¹. Wybory te stały się najważniejsze dla wszystkich komitetów. Przygotowując się do kampanii starano się przygotować hasła wyborcze, filary programowe i zapowiedzi dokonań kandydata. Wyborcy mieli poznać powody, dla których warto głosować na określonego kandydata¹⁶².

Wszelkie wpłaty związane z wyborami musiały odbywać się za pomocą przelewów bankowych¹⁶³. Komitet Wyborczy Platforma Ziemi Elckiej sporządził wykaz wpłat na kampanie wyborczą przez poszczególnych kandydatów. Łączna suma wpłat wynosi 31 350¹⁶⁴. Po zakończeniu kampanii komitety wyborcze miały obowiązek złożyć sprawozdanie finansowe według określonego wzoru. Dokument obok danych komitetu wyborczego zawierał informację o przychodach, darowiznach (w tym niepieniężnych) oraz wydatkach i źródłach pokrycia deficytu, gdyby taki się pojawił¹⁶⁵.

Po zakończeniu głosowania przygotowano listę wybranych radnych miasta i powiatu¹⁶⁶. Z tego wykazu wynika, że poszczególne komitety wprowadziły następującą liczbę radnych:

Wybory powiatowe

nazwa komitetu	liczba zdobytych mandatów (miasto)
Wspólnota Samorządowa – Dobro Wspólne	7 (4)
Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy	7 (4)
Platforma Ziemi Elckiej	3 (3)
Liga Polskich Rodzin	3 (3)
Polskie Stronnictwo Ludowe	1

W wyborach tych wybrano następujące osoby: w okręgu I – Jerzy Trusiewicz (SLD - UP), Leszek Sobczak (PZE), Adam Puza (WS - DW) i Czesław Żuryński (LPR), w okręgu II – Leon Gazda (SLD - UP), Robert Dawidowski (PZE), Artur Urbański (WS - DW), okręg III – Jarosław Franczuk (SLD - UP), Waldemar Roszkowski (WS - DW), Lucyna Kwiatkowska (LPR), okręg IV – Janusz Nowakowski (SLD - UP), Włodzimierz Szelażek (PZE), Marek Bujło (LPR), okręg V – Irena Mizgier (PZE), Bernard Walenciej (SLD - UP), Helena Mielnik (WS - DW), okręg VI – Mirosław Orłowski (WS - DW), Milanowski (WS - DW), Janusz Moniuszko (SLD - UP) i Czesław Kotarski (PSL).

Wybory miejskie:

nazwa komitetu	liczba zdobytych mandatów
Wspólnota Samorządowa – Dobro Wspólne	7
Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy	6
Elckie Forum Gospodarcze	3
Komitet Tadeusza Zaremby	3
Platforma Ziemi Elckiej	2

¹⁵⁹ Program własnej kampanii – notatki autora.

¹⁶⁰ Wnioski PZE do radia i telewizji.

¹⁶¹ Wybory 2002 (wyliczenie kosztów) – na Prezydenta Miasta.

¹⁶² Notatki własne autora.

¹⁶³ Kopie przelewów bankowych.

¹⁶⁴ Wykaz wpłat na kampanię wyborczą przez poszczególnych kandydatów KW PZE.

¹⁶⁵ Projekt sprawozdania finansowego KW „dla Ziemi Elckiej”.

¹⁶⁶ Notatka własna autora.

Liga Polskich Rodzin	2
----------------------	---

W wyborach tych wybrano następujące osoby: w okręgu I – Tomasz Czepulkowski (SLD - UP), Idzi Podwojski (SLD - UP), Andrzej Adamczyk (KTZ), Krzysztof Macińczyk (EFG), Jerzy Filipek (WS - DW), Wojciech Kwiatkowski (LPR), Andrzej Orzechowski (PZE), w okręgu II – Ireneusz Dzienisiewicz (SLD – UP), Ryszard Nolko (EFG), Romuald Różycki (WS – DW), Krzysztof Wilczyński (WS – DW), Krzysztof Piłat (PZE), okręg III – Zbigniew Rosołowski (SLD – UP), Tadeusz Zaremba (KTZ), Andrzej Bruzgul (EFG), Witold Żukowski (WS – DS.), Edward Palczewski (WS – DS.), okręg IV – Barbara Skopowska (SLD – UP), Jan Wielgat (SLD – UP), Józef Rejewski (WS – DS.), Zbigniew Jedrkiewicz (WS – DS.), Krzysztof Dudzis (LPR), Adam Zaremba (KTZ).

Liczba głosów oddanych na poszczególnych kandydatów jest dostępna na stronach internetowych Państwowej Komisji Wyborczej.

Część V wybory 2006 roku.

Wybory samorządowe roku 2006 odbywały się pod dyktando partii politycznych. Szczegółowy kalendarz wyborczy przedstawiał się następująco:

Czynność	Kto dokonuje	Termin
Rozpoczęcie kampanii wyborczej		od 13 września
Opublikowanie obwieszczenia o okręgach wyborczych, ich granicach, numerach i liczbie wybieranych radnych oraz o siedzibach terytorialnych komisji wyborczych	wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, marszałek województwa	do 23 września
Zawiadomienie PKW lub komisarza wyborczego o utworzeniu komitetu wyborczego	komitet wyborczy	do 25 września
Zgłoszenie komisarzom wyborczym kandydatów na członków terytorialnych komisji wyborczych	komitet wyborczy	do 25 września
Powołanie terytorialnych komisji wyborczych	komisarz wyborczy	do 28 września
Zgłoszenie zarządom gmin kandydatów na członków obwodowych komisji wyborczych	komitet wyborczy	do 13 października
Zgłaszanie terytorialnym komisjom wyborczym list kandydatów na radnych odrębnie dla każdego okręgu wyborczego	komitet wyborczy	do 13 października do godz. 24.00
- Zgłaszanie gminnym komisjom wyborczym kandydatów na wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) - Zawiadomienie właściwej terytorialnej komisji wyborczej o zawarciu umowy w sprawie utworzenia grupy list kandydatów	komitet wyborczy	do 18 października do godz. 24.00
Przyznanie przez PKW jednolitych numerów dla list tych komitetów wyborczych, które zarejestrowały listy w co najmniej połowie okręgów w wyborach do wszystkich sejmików województw	PKW	do 18 października do godz. 24.00
Przyznanie jednolitych numerów list wyborczych do rad powiatów uprawnionym komitetom	komisarz wyborczy	do 22 października
Powołanie obwodowych komisji wyborczych	zarząd gminy	do 22 października
Opublikowanie obwieszczenia o numerach i granicach obwodów do głosowania i siedzibach obwodowych komisji wyborczych	wójt (burmistrz, prezydent miasta),	do 22 października
Złożenie wniosku do zarządu regionalnej telewizji i radia o połączenie czasu antenowego przysługującego w kampanii na wójtów z czasem antenowym przysługującym w kampanii do rad	komitet wyborczy	do 28 października
Rozplakatowanie obwieszczeń o zarejestrowanych listach kandydatów wyborcze do rad i zarejestrowanych kandydatach na wójta (burmistrza, prezydenta miasta)	terytorialne komisje	do 28 października
Rozpoczęcie nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych	publiczne radio i telewizja	od 28 października
Sporządzenie spisów wyborców	urząd gminy	do 29 października
Zakończenie kampanii wyborczej	wszyscy	do 10 listopada

		o godz. 24.00
Przekazanie spisów wyborców przewodniczącym obwodowych komisji wyborczych	urząd gminy	do 26 października
Głosowanie	urząd gminy	12 listopada w godz. 6.00-20.00
Druga tura głosowanie w bezpośrednich wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta	komitet wyborczy, darczyńcy	26 listopada w godz. 6.00-20.00
Wnoszenie protestów wyborczych związanych z głosowaniem 12 listopada	wyborcy, pełnomocnicy zgłaszający listy kandydatów	do 27 listopada
Wnoszenie protestów wyborczych związanych z głosowaniem 26 listopada	wyborcy, pełnomocnicy zgłaszający kandydatów	do 11 grudnia
Usunięcie plakatów, haseł i ogłoszeniowych urządzeń wyborczych	pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego	do 12 grudnia
Usunięcie plakatów, haseł i ogłoszeniowych urządzeń wyborczych związanych z drugą turą głosowania na wójtów	pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego	do 26 grudnia

W maju 2006 roku Platforma Obywatelska na III Krajowej Konwencji przyjęła program na wybory samorządowe¹⁶⁷. Przystąpiła również do budowy odpowiedniego aparatu propagandowego i finansowego do obsługi wyborów¹⁶⁸. Partie polityczne przystąpiły do budowy lokalnych sztabów wyborczych i komitetów finansowych¹⁶⁹. Wyznaczono limity wydatków dla poszczególnych kandydatów. W ich ramach kandydaci określali wydatki na poszczególne przedsięwzięcia. Największe środki przeznaczono na ulotki i plakaty, następną pozycją były ogłoszenia prasowe, stosunkowo niewielkie pieniądze przeznaczono na radio i telewizję lokalną¹⁷⁰. Wszelkie wpłaty na fundusz wyborczy musiały odbywać się w drodze przelewów bankowych¹⁷¹ na centralne konto partyjne. Obok nazwy i rachunku odbiorcy przelew zawierał nazwę zleceniodawcy i informację do jakiego samorządu kandyduje¹⁷². Kandydaci musieli gromadzić faktury i dowody wpłat potrzebne do rozliczenia¹⁷³. Kandydaci przesyłali do centrali zamówienia na określone usługi wyborcze¹⁷⁴. Wszystkie operacje finansowe wykonywano na podstawie specjalnej instrukcji¹⁷⁵.

Przy tworzeniu list wyborczych kandydaci na radnych byli zobowiązani wypełnić odpowiednią ankietę¹⁷⁶. Opracowano zasady wyłaniania kandydatów na radnych¹⁷⁷. W trakcie przygotowań do kampanii wyborczej Platforma Obywatelska przeprowadzała szkolenia dla kandydatów na radnych¹⁷⁸. Komitet lokalny PO przygotował instrukcje do zbierania podpisów na listach kandydatów¹⁷⁹. Na liście wyborczej do Sejmiku na pierwszym miejscu znalazł się przedstawiciel Ełku Andrzej Zdanowski. przyznany mu limit wydatków na kampanię wyborczą wynosił 7000 zł¹⁸⁰. Kandydat z Ełku przedstawił własny program wyborczy¹⁸¹. Komitet przygotował również wzory list poparcia do gminy lub miasta, powiatu i województwa¹⁸². Sztab regionalny spotykał się i pracował zgodnie z ustalonym planem¹⁸³.

¹⁶⁷ Zasadnicze cele naprawy Państwa, III Krajowa Konwencja PO, Warszawa, 21 maja 2006,

¹⁶⁸ Notatki własne AZ.

¹⁶⁹ Lokalny sztab wyborczy i komitet finansowy PO w Ełku.

¹⁷⁰ Koszty wyborcze – notatki własne AZ.

¹⁷¹ Własne przelewy bankowe – AZ.

¹⁷² Informacje własne AZ.

¹⁷³ Dokumenty własne – AZ.

¹⁷⁴ Zamówienia własne – AZ.

¹⁷⁵ Instrukcja PO o finansowaniu kampanii wyborczej.

¹⁷⁶ Wzór ankiety ze zbiorów własnych – AZ.

¹⁷⁷ Zasady wyłaniania kandydatów na radnych.

¹⁷⁸ Instrukcja wyborcza Po – zasoby własne – AZ.

¹⁷⁹ Instrukcja wyborcza Po – zasoby własne – AZ.

¹⁸⁰ Lista wyborcza PO do Sejmiku – zasoby własne – AZ.

¹⁸¹ Program wyborczy kandydata do Sejmiku.

¹⁸² Wzory list poparcia: gmina, powiat województwo.

¹⁸³ Plan spotkania sztabu z 11 września 2006 roku.

PO w Ełku organizowała dodatkowo spotkania liderów list w wyborach miejskich i powiatowych¹⁸⁴. Opracowano zadania członków sztabu wyborczego i liderów list wyborczych¹⁸⁵. Platforma Obywatelska powołała również sztab krajowy¹⁸⁶. Ełcka PO zaprezentowała program wyborczy dla Ełku – kandydatów na radnych i kandydata na Prezydenta Miasta Krzysztofa Piłata¹⁸⁷. Ełcka PO przedstawiła własny program przygotowań do wyborów samorządowych 2006 roku, przedstawiał się on następująco:

Zadanie
Zapewnienie udziału przedstawicieli Ełku w Zarządzie Regionalnym Platformy.
Organizacja parlamentarnego PO w Ełku ze stałym pracownikiem i w odpowiednim miejscu
Wyłonienie kandydatów na Prezydenta Miasta, Starostę i Wójtów oraz na radnych wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych – przynajmniej na liderów list.
Rozpocząć rozmowy o szerokiej koalicji wyborczej z organizacjami społecznymi i politycznymi.
Powołanie ścisłego sztabu wyborczego odpowiedzialnego za listy oraz przebieg wyborów.
Zorganizowanie za fundusze unijne Jarmarku Świętego Wojciecha promującego dorobek duchowy, naukowy, kulturalny, gospodarczy, turystyczny i sportowy Ziemi Ełckiej.
Promocja kandydatów platformy w lokalnych mediach i na stronach internetowych. Strona internetowa ełckiej PO – prezentacja członków.
szkolenia kandydatów na radnych.
Spotkania z ważnymi osobistościami i posłami Platformy.
Zorganizowanie dla głównych kandydatów Komitetów Honorowych z udziałem znanych osób.
Przygotowanie i stopniowa promocja programu wyborczego dla Ziemi Ełckiej. Hasło – Ełk stolicą Mazur powinno być promowane jak najwcześniej.
Gromadzenie deklaracji wpłat na fundusz wyborczy i zapewnienie przedstawicielom biznesu dobrych miejsc na listach wyborczych.
Zapewnienie dobrych miejsc do wywieszenia plakatów i reklamy wyborczej. Ruchome punkty reklamowe.
Spotkania z wyborcami w miejscach publicznych w czasie zbierania podpisów – np. na targowicy, przystankach, ulicach.
Reklama w prasie lokalnej, w publicznym i prywatnym radiu oraz telewizji. Udział w audycjach.
Rozniesienie ulotek i wizytówek do domów – każdy kandydat będzie musiał obejść wyznaczony rejon.
Spotkania z młodzieżą w szkołach ponad-gimnazjalnych. Spotkanie z mieszkańcami.
Zorganizowanie debaty najważniejszych kandydatów z udziałem radia, telewizji i gazet lokalnych.
Zapraszanie kandydatów Platformy i udział w imprezach organizowanych przez szkoły, instytucje i firmy.
Wiosenny i jesienny festyn wyborczy. Ulotki PO jako bilety wstępu.
Listy i telefony wyborcze.
Określić grupy społeczne, które trzeba pozyskać w czasie kampanii, np. młodzież

¹⁸⁴ Posiedzenia liderów list.

¹⁸⁵ Zadania członków sztabu i liderów.

¹⁸⁶ Pismo z dnia 21 września 2006 roku.

¹⁸⁷ Program wyborczy ełckiej Platformy Obywatelskiej.

Gromadzono również oficjalne decyzje Państwowej Komisji Wyborczej i ustawy związane z wyborami oraz wykaz komisarzy wyborczych¹⁸⁸. Kandydaci na radnych mogli przygotowywać własne plany kampanii wyborczej¹⁸⁹.

Starano się również zgłosić kandydatów PO do komisji wyborczych¹⁹⁰. W trakcie kampanii wyborczej kandydaci nagrywali wystąpienia w radio i telewizji, gromadzili informacje o swoich okręgach wyborczych, gromadzili dokumentację sztabów wyborczych, (przede wszystkim finansową i pełnomocnictwa), przedstawiali swoje życiorysy i dokonania, zamieszczali reklamę w prasie, kierowali ulotki i listy do wyborców, gromadzono informacje o zarejestrowanych kandydatach innych komitetów, przeprowadzono badanie preferencji wyborczych mieszkańców Warmii i Mazur, zamawiali roznoszenie ulotek przez pocztę, organizowali zbiórki podpisów potrzebne do zarejestrowania list kandydatów na radnych, drukowali plakaty, uczestniczyli w organizowanych specjalnie dla nich szkoleniach, wypełniali oświadczenia zawierające zgodę na kandydowanie¹⁹¹.

Przed II turą wyborów Prezydenta Miasta partie zapraszały do udziału w kampanii swoich liderów¹⁹². Lokalni działacze pisali apele wzywające do popierania ich kandydata¹⁹³. Po pierwszej turze wyborów działacze Platformy Obywatelskiej i Prawa i Sprawiedliwości w Ełku podpisali umowę koalicyjną¹⁹⁴. Porozumienie to nie zapewniło jednak zwycięstwa kandydatowi Platformy w wyborach Prezydenta Miasta¹⁹⁵. Platforma wydała gazetkę zawierającą apel Piłata do Ełczan o poparcie, główne punkty jego programu oraz opis sytuacji po wyborach na radnych¹⁹⁶. Przygotowano też puzzle, które chciał rozbijać kandydat na Prezydenta.

Przewodniczący ełckiej PO sporządził ocenę wyniku wyborów samorządowych¹⁹⁷. Oto obszernie jej fragmenty:

„Do wyborów samorządowych Platforma Obywatelska RP w powiecie ełckim przygotowywała się już od dawna. Mozolnie od maja tego roku budowaliśmy grupę osób, która za cel stawiała sobie udział w kandydowaniu do Rady Miasta Ełku i Rady Powiatu Ełckiego. Już od 12 maja 2006 mieliśmy swego lidera kandydata na prezydenta miasta Ełk. Wykonaliśmy bardzo dużą pracę organizacyjną i merytoryczną. Efekt to pełne listy (86 na 88 możliwych) złożone w przeważającej części z ludzi, nie będących członkami naszej partii (realizacja hasła „PO stronie obywateli”), ale za to z chęciami zrobienia czegoś, czego jeszcze nie udało się nikomu w poprzednich dwóch kadencjach, zjednoczenia obu samorządów miejskiego i powiatowego wokół dobra Ełku i powiatu ełckiego. Już od lipca rozpoczął pracę sztab wyborczy, którego zadaniem było sprawne przeprowadzenie kampanii wyborczej. Czy udało się nam zrealizować swoje cele? Tu ocena należy do Rady PO powiatu ełckiego. Ja ze swojej strony jako przewodniczący partii i osoba zaangażowana w całość kampanii, może widzę to subiektywnie, bardzo osobiście. Ale powiem to: dzień 12 listopada 2006 przyniósł nam wielki sukces. W obu samorządach wprowadziliśmy największą spośród wszystkich komitetów wyborczych ilość radnych. W wyborach do Rady Miasta uzyskaliśmy jako PO

¹⁸⁸ Uchwała PKW i ustawa z dnia 20 czerwca 2002 roku oraz wykaz komisarzy wyborczych.

¹⁸⁹ Własna kampania wyborcza 1 i 2 – AZ.

¹⁹⁰ Oświadczenie o zgłoszeniu kandydata do obwodowej komisji wyborczej.

¹⁹¹ Zbiór materiałów z wyborów samorządowych 2006 roku.

¹⁹² Zaproszenie wystosowane do Przewodniczącego PO z dnia 16 listopada 2007 roku.

¹⁹³ Apel PO w Ełku.

¹⁹⁴ Porozumienie programowe PO i PIS.

¹⁹⁵ Artykuł „Nareszcie popis”.

¹⁹⁶ Informator wyborczy.

¹⁹⁷ Ocena wyniku Platformy Obywatelskiej RP w wyborach samorządowych 2006 i sytuacji politycznej na dzień 7.11.2006.

najwyższy wynik, bo 26 % głosów. Do Rady powiatu nasz wynik to 23,6 % i to też jest najwyższy wynik. W wyniku tych wyborów skład rad ukształtował się następująco:

Rada Miasta Ełk (23 radnych):

PO - 9
SLD - 4
EPS - 3
PIS - 4
DW - 1
LPR - 2

i Rada Powiatu Ełckiego (21 radnych)

PO - 8
PIS - 6
DW - 5
SLD - 2

Natomiast nasz kandydat na prezydenta Krzysztof Piłat przeszedł do drugiej tury z najlepszym wynikiem (31% głosów) przed kandydatem KWW Dobro Wspólne 2006 – Tomaszem Andrukiewiczem (26% głosów). Wynik na pewno dobry, ale nie do końca. Aby zrealizować nasz zamysł - silnych samorządów realizujących wspólnie politykę dla Ełku i powiatu ełckiego trzeba było znaleźć koalicję, gdyż sami mimo dobrego wyniku nic nie zrobimy. Możliwości było kilka. Wybraliśmy wariant porozumienia samorządowego z P i S, gdyż zapewniał on nam realizację programu dla obu samorządów równocześnie i dał nam dodatkowe poparcie ugrupowań prawicowych (P i S, LPR i kandydata Ełckiego Porozumienia Samorządowego) dla naszego kandydata na prezydenta przed drugą turą wyborów. Wydawało się nam, że znaleźliśmy najlepsze rozwiązanie dla mieszkańców. Koledzy z P i S odważnie pracowali razem z nami. Porozumienie zostało zawarte 14 listopada 2006. Ogłoszenie tego wywołało spore zamieszanie na scenie politycznej w Ełku. Lider lewicy w Ełku ogłosił w piątek 17 listopada 2006, iż udziela poparcia kandydatowi Dobra Wspólne Tomaszowi Andrukiewiczowi, kojarzonemu jako najsilniej związanego (spośród kandydatów na prezydenta) z ełckim środowiskiem kościelnym. Była to spora desperacja ze strony lewicowej formacji. Duże zamieszanie w Ełku wywołało hasło naszego kandydata na prezydenta „ rozbić puzzle” i można sadzić, iż to właśnie ono spowodowało takie oryginalne poparcie dla kontrkandydata Krzysztofa Piłata. W końcu dnia 26 listopada 2006 podczas drugiej tury wyborów nasz kandydat na prezydenta nie wygrał. Krzysztof Piłat uzyskał 5597 głosów (42,78%) a jego kontrkandydat Tomasz Andrukiewicz 7485 głosów (57,22%). Pomimo tego iż nasz kandydat uzyskał więcej głosów niż w I turze (o 642) było to za mało aby zwyciężyć. Gdzie został popełniony błąd? Znowu odpowiedź moja będzie bardzo subiektywna. Podstawowe błędy to: nadal agresywna kampania naszego kandydata, za późne wytłumaczenie wyborcom celów porozumienia z P i S (wydana gazetka to chyba za mało), za słabe przygotowanie kampanii od strony programowej”. swoje uwagi do przebiegu wyborów składali też inni działacze ełckiej Platformy¹⁹⁸. Kandydaci kierowali podziękowania do wyborców¹⁹⁹.

W wyniku wyborów do Sejmiku Wojewódzkiego kandydat Platformy Obywatelskiej z Ełku uzyskał 3838 głosów i nie uzyskał mandatu (radnym został po rezygnacji pani Marii Sokall). Warto jednak zaznaczyć, że z Ełku kandydowało aż 4 osoby. Spowodowało to efekt rozbitcia głosów (łącznie ełccy kandydaci uzyskali poparcie 8338 osób). Największą liczbę głosów spośród 22 kandydatów z Ełku do Sejmiku uzyskał Adam Puza (Prawo i Sprawiedliwość – 6963)²⁰⁰. W 5 okręgu wyborczym zarejestrowano 15 list kandydatów do Sejmiku. Najważniejsze komitety uzyskały następujący procent głosów: Polskie Stronnictwo

¹⁹⁸ Uwagi do wyborów samorządowych 2006.

¹⁹⁹ Podziękowanie.

²⁰⁰ Na podstawie zapisków własnych.

Ludowe – 23,14 %, Prawo i Sprawiedliwość – 21,69 %, Platforma Obywatelska – 20,63 %, Lewica i Demokraci – 12,74 % i Samoobrona – 10,76 %. To są komitety, które wzięły udział w podziale mandatów – wykorzystano tu możliwość blokowania list²⁰¹.

Liczba głosów oddanych na poszczególnych kandydatów jest dostępna na stronach internetowych Państwowej Komisji Wyborczej. Szczegółowe wyniki wyborów do Rady Powiatu Ełckiego zamieściły Rozmaitości Ełckie. O 21 mandatów ubiegało się 314 kandydatów (7 osób zostało wybranych ponownie)²⁰². Wyniki wyborów do Rady Miasta Ełku ta sama gazeta przedstawiła następująco: o 23 mandaty ubiegało się 352 kandydatów²⁰³.

Podsumowanie.

Ta część pracy zawiera zbiorcze dane o elekcjach samorządowych opisanych w pracy. Podajemy tu informacje o frekwencji, liczbie komitetów wystawiających kandydatów, liczbie startujących w wyborach i przypadających na jeden mandat.

Wybory miejskie:

Rok	Frekwencja %	Liczba komitetów	Liczba kandydatów	Na jeden mandat
1990	33	10	75	2,34
1994	24	12	203	6,34
1998	40	5	223	6,97
2002	42	11	362	15,7
2006	41	10	352	15,3

Wybory powiatowe:

Rok	Frekwencja %	Liczba komitetów	Liczba kandydatów	Na jeden mandat
1998	40	6	260	7,43
2002	36	10	343	16,3
2006	41	11	314	14,95

Zakończenie

Na zakończenie trzeba wyjaśnić kilka wątpliwości, które mogą się nasunąć w czasie lektury tej pracy, a także przedstawić kilka spostrzeżeń autorów. Praca powinna zawierać wszystkie zdarzenia towarzyszące ełckim wyborom samorządowym. To bardzo poważne wyzwanie. Czy mu sprostaliśmy ? Sami nie umiemy udzielić wiążącej odpowiedzi na to pytanie. W swej pracy opisaliśmy to, co zdołaliśmy zapamiętać i udokumentować. Bardzo możliwe, że jakieś ważne wątki opisywanych wydarzeń umknęły naszej uwadze. Na swoje usprawiedliwienie możemy powiedzieć jedynie, że opisane przez nas procesy nie zostały do tej pory w żaden sposób udokumentowane.

²⁰¹ Dane Państwowej Komisji Wyborczej.

²⁰² Rozmaitości Ełckie 24 – 30 listopada 2006 roku.

²⁰³ RE z dnia 17 – 23 listopada 2006 roku.

Żywimy nadzieję, że nasza praca zdołała ukazać złożoność problemu ewolucji procesu wyborczego w naszym mieście. Jest to jedynie fragment naszej najnowszej historii, ale fragment istotny.

Wszak jak napisał Alexis de Tocqueville w swej pracy *“O demokracji w Ameryce”*: „A przecież właśnie w gminie tkwi siła wolnych społeczeństw. Instytucje gminne są dla wolności tym, czym dla nauki są szkoły podstawowe: sprawiają, że wolność staje się dostępna dla ludzi, pozwalając im zasmakować w swobodnym jej praktykowaniu i przyzwyczajają ich do posługiwania się nią.” Radni samorządowi są pierwszymi i najbliższymi obywatelom przedstawicielami demokracji. Nie są to ludzie anonimowi, gdyż często wyborcy znają swoich radnych jako sąsiadów i przyjaciół. Tym bardziej powinno się dbać o to aby urząd radnego sprawowali ludzie cieszący się pełnym zaufaniem obywateli.